

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Α'. ΦΥΛΑΧ. ΚΒ'.

30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1873.

ΑΙ ΠΟΛΕΜΙΚΑΙ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΣ

Ὁ τύπος, ὡς ἐκ ζηλοτυπίας πρὸς τὴν φημιζομένην κοινωνικὴν ἐν Ἑλλάδι πρόδοον, ἔσπευσε νὰ δημοσιεύσῃ τὰς πολεμικὰς τῆς Σερβίας δυνάμεις καὶ καταβλήψῃ οὕτω τὴν καρδίαν τῶν εὐπατριδῶν Ἑλλήνων. Καὶ, πιστεύομεν μὲν ὅτι, δὲν ἔχει στρατὸν μόνιμον οὐδὲ πολυπληθέστερον τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲ ὀργανισμένον ὡς τὸν Ἑλληνικόν, ἰδίως δὲ ἄνδρας ἐπιστήμονας ἀξιωματικῶς οἴους καὶ ὄσους ἔχει ἡ Ἑλλάς. Ἐχει ὅμως κανονοστοιχίας πολλὰς καὶ πλήρεις, καὶ ἐθνοφυλακὴν παιθαρχουσαν καὶ ὀργανισμένην καὶ ἐξησκημένην ὡς αὐτὸς ὁ στρατός. Πρὸς δὲ 3½ Ἴλας ἵππικῶν ἐν συνόλῳ, ἦτοι δέκα χιλιάδας ἵπποις καὶ ἵππους ἐτοίμους, καὶ πεντακόσια, ἐκτὸς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ, διαιθέσιμα, εὐχρηστὰ καὶ καλῶς συντηρούμενα πυροβόλα· πᾶσαι δὲ αἱ δυνάμεις αὐτῆς συμποσοῦνται, εἰς ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα χιλιάδας· τοιαῦται λοιπὸν καὶ τοσαῦται ἐν περιλήψει αἱ πολεμικαὶ ταύτης δυνάμεις πρὸς τὰς ὁποίας ἡ χεὶρ ἡμῶν ἐξ ἐθνικῆς φιλοτιμίας ὑποτρέμουσα ἀδυνατεῖ νὰ παραθέσῃ τὰς Ἑλληνικὰς.

(ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.)

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ Σερβία ἐκλονίσθη μὲν ὑπὸ τοῦ δονισμοῦ τοῦ 1821· διέφυγεν ὅμως τῆς ἐκρήξεως, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας, αἱ τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν Ἑλλάδα ἀποτελοῦσαι πόλεις, χωρία καὶ ἀγροὶ μετεβλήθησαν εἰς τέφραν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐντὸς ἡμίσεως περίπου αἰῶνος ἠγέρθησαν πόλεις ὀνομασταί, ἐκαλλιεργήθη ἡ χώρα, προύχθη κατὰ τε τὰ φῶτα, ἐπιστήμας καὶ τέχνας, ἐπέδωκεν εἰς τὴν ναυτιλίαν, εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ εἰς τὸν πολιτισμὸν ὑπερτερήσασα οὕτως, ἀναμφισβητήτως τῆς κατὰ τ' ἄλλα πλεονεκτούσης Σερβίας.

Δὲν εἶχεν ἡ Σερβία αὐλήν, ὡς δ' ἐκτοῦτου οὐδὲ πρέσβεις, ἐκ τῶν ὑποίων τινὲς, δικαιώματι εὐεργεσιῶν καὶ προσασίας νὰ ἐπιβάλλωνται· πᾶν ἄλλο ἐπιποθοῦντες ἢ τὴν στρατιωτικὴν τοῦ ἔθνους ἐνίσχυσιν, ἀντικειμένην οὐσιωδῶς εἰς τὰ βουλευμάτα αὐτῶν· εἶχεν αὐτὴ ἡγεμόνας ἐγχωρίους, τὸ εὐκογενειακὸν τῶν ὁποίων ὄνομα συνδέεται στενῶς μεθ' ἀπάσας τὰς ἱστορικὰς τῶν Σέρβων περιπετείας· καὶ τοιοῦτους οἵτινες ἐπεμελοῦντο τοῦ τόπου ὡς τὴν ἰδίαν αὐτῶν κατοικίαν, ἐπόνουν τοὺς συμπολίτας των ὡς ἴδια αὐτῶν μέλη καὶ ἐτήρουν τὰ πατρῶα ἦθη καὶ ἔθιμα, εἰς ᾧ κυρίως ὀφείλεται ἡ τηλικούτων καλῶν παραίτιος ἐθνικὴ ἔνωσις· γενόμενοι δὲ παράδειγμα τοῦ πρὸς τοὺς νόμους σεβασμοῦ ἠξιώθησαν,

ούχι σεβασμού, αλλά λατρείας. Διατρανώθη δὲ τοῦτο ἐπὶ τῆς δολοφονίας τοῦ ἡγεμόνος Μιχαήλ, ὅτε σύμπαν τὸ ἔθνος συνησπίσθη ὡς εἰς ἄνθρωπος κατὰ τῶν δολοφόνων καὶ ὑπὲρ τοῦ διαδόχου μείναν ἀδιάσειστον ἐπὶ πολλὰ ἔτη μέχρι τῆς ἐνγλιαιότητος αὐτοῦ. Οἱ πόροι τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου πρὸς τὸν ὁποῖον περιεβλήθη τῆς βασιλείας ὄγκον, πρὸς τὰς ὁποίας εὐρέθη εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς μετὰ τὴν αὐτονομίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ, βασιλικὰς, ἐθνικὰς, κοινωνικὰς καὶ προσωπικὰς ἀκόμη ἀνάγκας, ὑπῆρξαν τοσοῦτον μικροσκοπικοί, ὥστε καὶ σήμερον ἀκόμη μετὰ τοσοῦτων ἐτῶν ἀποκατάστασις καὶ εὐημερίαν ἀδυνατεῖ νὰ ἐπαρκεσθῇ εἰς πάσας τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ. Πλὴν αἱ ἀπερρόφωσαι πάντα τοῦ κράτους τὰ εἰσοδήματα ἀνάγκαι ἦσαν καὶ εἶναι ἀναπόφευκτοι; Προετιμήθη παντοῦ καὶ πάντοτε τὸ ἐθνικὸν συμφέρον τῆς προσωπικῆς περιποιήσεως; μὲ λύπην μας λέγομεν ὄχι! Παρτρύχοντες τὸ τῆς τιμῆς καὶ φειδωλοῦ διαχειρήσεως, διότι περιστάσεις, ἐκτακτοὶ ἀπέδειξαν, ὅτι καὶ τῶν μάλλον φημιζομένων ἐθνῶν πάντες οἱ τῶν δημοσίων διαχειρισταὶ δὲν ὑπῆρξαν ὅσοι.

Ἐγράψαμεν, γράφομεν καὶ θέλομεν, ὡς ἔποτε δοθῇ ἀφορμὴ γράφει, ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ, ἡ θέσις του, τὸ παρελθὸν ἐν ἐνὶ λόγῳ καὶ τὸ μέλλον αὐτοῦ ἀπαιτοῦσι νὰ μὴ καθυδῶν. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἀφύπνισθὲν τοῦ ληθάργου εἰς ἐν κατεκράτου αὐτὸ ἐλπίδες ἀπατηλαί, τροποποιήσαν δὲ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ καὶ πρῶτον τείναν τὴν χεῖρα πρὸς τὴν γείτονα ἐπικράτειαν, προὑποτίθεται, ὅτι προέβη ὑπολογίσαν πᾶσαν τὴν βαρύτητα καὶ πάσας τὰς συνεπειὰς τῆς μετὰ τοῦ ὁμόρου κράτους πολιτικῆς ὁμοφροσύνης, καὶ ὅτι ὁ ἀπονεμηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως αὐτοῦ πρὸς τὸν κραταῖον γείτονα μεγαλόσταυρος εἶναι ἀφραδῶν καὶ ἐγγυήσις ἐγκαρδίου φιλίας.

Ὁ Γεώργιος ὡς συνταγματικὸς βασιλεὺς βασιλεὺς δὲν ἐπέβαλε, ἔστω καὶ ἐάν ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ τὴν εὖρε καλὴν τὴν

χαραχθεῖσαν ἤδη πολιτικὴν τὸ διάθημα τοῦτο ἐγένετο τῇ συγκαταθέσει τῶν συμβούλων τοῦ στέμματος, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ συνταγματικῶς τὸ ὑπεύθυνον ὑπουργεῖον αὐτοῦ καὶ μόνον, διὸ καὶ τ' ἀνταλλαγέντα γράμματα, αἰσθημάτων καὶ παράσημα ἐλογίσθησαν ὡς μεγίστης πολιτικῆς σημασίας δαίγματα, καὶ οὐχὶ ἀπλῆς φιλοφρονήσεως.

Ἡ πολιτικὴ τῶν δύο κρατῶν ἐνόησε, ἐάν μὲν ἦναι τοιαύτη, ὑπῆρξε δὲ περιεσκευμένη καὶ εἰλικρινῆς, ἕαττον ἢ βραδίων δυνατῶν ἢ ἀπολήξῃ καὶ εἰς συμμαχίαν. Τίνα δὲ σημασίαν θέλει δόσει ἡ κατὰ ξηρὰν, μάλιστα δὲ κατὰ θάλασσαν τοσαύτης δυνάμεως διαθέτουσα σύμμαχος, εἰς τὸν ὑπάρχοντα ἤδη ἀνεπαρκῆ πρὸς τὰς ἐσωτερικὰς τοῦ τύπου ἀνάγκας καὶ τὴν διαφύλαξιν αὐτοῦ τοῦ κράτους ἑλληνικὸν στρατὸν, ἐξαιρετὸν μὲν, ἀλλὰ μικροσκοπικόν;

Δι' εἰδικοῦ ἄρθρου δημοσιευθέντος διὰ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης ἐφημερίδος ἢ «Ἀνατολή», ὑπεδείχσαμεν τοῦ πῶς ἐν ἐλλείψει ἄλλων πόρων δυνατὸν εἶναι νὰ συγκροτηθῇ δυνάμις ἐθνικῆ, ἐθνοφυλακῆ, ἢ ἐθνοφρουρᾶ τῇ ἐλαττώσει τοῦ μονίμου στρατοῦ τὸ ὁποῖον πρὸς ἀποφυγὴν νέας ἀναπτύξεως, μεταφέρομεν ἐν ταῦθα.

Εἰς τῶν ἐθνικῶν πόθων, ἐν δεξιότατα μετεχειρίσθη ἡ τῆς βασιλείας τοῦ Ὀθωνος ἀντιπαλίτευσις ὑπῆρξεν ἡ σύστασις Ἐθνοφυλακῆς. Καὶ ἐν Γερουσίᾳ καὶ ἐν τῇ Βουλῇ οἱ ῥήτορες σφόδρα ἐδημοκόπησαν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἡ δὲ βασιλεὺς τοσαύτην ἠσθάνετο ἐκ τοῦ φρονοῦ τοῦτου τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐπιχειρήματος ἀνησυχίαν, ὥστε, ἐπ' ἐσχάτων, διὰ τοῦ μοναρχικωτέρου, καὶ μάλλον ἀφοσιωμένου αὐτῇ Ἵπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν Βότσαρη ἐσπευσε καὶ πίστωσιν, ἐν ἡ μνήμη καλῶς, μὲ βοήθη, πρὸς σύστασιν αὐτῆς νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὰς βουλᾶς.

Ἡ τὴν ἐκπαιτὸν βασιλείαν διαδεχθεῖσα προσωρινὴ κυβέρνησις, ὡς πρῶτον καὶ κύριον τοῦ προγράμματος αὐτῆς ἄρθρον ἐνέγραψε τὴν σύστασιν Ἐθνοφυλακῆς. Ἐκτακτοῦ δὲ ὀργανισμοῦ ἐπα-

κράτῃς παρὰ τὴν κυβερνήσει, τῇ ἐθνοφυλακῇ καὶ τῷ λαῷ, τὸ κατ' ἀρχάς, κατὰ τὴν σύστασιν καὶ διοργανώσιν τῆς περισπουδάστου ταύτης ἐθνικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καθύστεν ὁ καιρὸς προσχώρει, κατὰ τοσοῦτον ὁ ζήλος πάντων ἡλαττοῦτο, καὶ αὐτὰ τὰ μέσα παρεκωλύοντο. Φοβερός παροξυσμὸς κατελάμβανε τὰ νεῦρα τῶν κυβερνόντων ὡς ἔποτε φωνὴ ἐγείρετο περὶ τῆς ἀσυγγνώστου αὐτῶν ἐλιγερίας.

Ὁμολογουμένως, ὁ περὶ Ἐθνοφυλακῆς νόμος, ἀπομίμημα ὡν ξένου ἔθνους, δὲν εἶναι ὁ κατάλληλος, καθύστεν ἡ Ἐθνοφυλακῆ, ἐρειδόμενη ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν δόξαν τῆς Πατρίδος αὐταπαρνήσεως, δὲν νὰ βασιζέται ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἔθνους, τὸ δὲ θεμέλιον τῆς Ἑλλάδος κλίμα δὲν εἶναι ὅμοιον πρὸς τὸ τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Οὐχ' ἦττον ἀρκετὴν τὸ ἔθνος προσεκτιήσεται κατὰ τὴν ἐπαρκομένην πείραν καὶ δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὸν νόμον ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον. Ἡ μέχρι τῶν ἐξήκοντα ἐτῶν ὀρισθεῖσα διὰ τὸν Ἑλληνα Ἐθνοφυλακῆ ἡλικία, καταδεικνύει, ὅτι οἱ νομοθέται δὲν ἔλαβον ὑπὸν αὐτῶν, ὅτι ὁ τὴν ἡλικίαν ταύτην φέρων Ἑλληνα δὲν ἔχει τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος, ἢν ἔχουσιν οἱ λαοὶ τῶν ψυχρῶν κλιμάτων κατὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν. Ὅτι δὲ τὰ στρατιωτικὰ βάρη δὲν συμβιβάζονται, καὶ εἰσὶν ὑπέρτερα τῶν δυνάμεων τοῦ ἐξήκονταετοῦ ἀνδρός, ἀπέδειξε ὅτι νόμος ἄλλος, ὁ περὶ ἀποστρατίας, ἀπαλλάττει, καὶ ὑποχρεωτικῶς ἀπολύει, τῇ θελήσει τοῦ Ἵπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν μετὰ τυπικὴν τινὰ γνωμοδότησιν, τὸν συμπληρώσαντα τὰ ἐξήκοντα τῆς ἡλικίας του ἔτη στρατιωτικῶν, καὶ μάλιστα τοὺς ἀξιωματικούς τοὺς ὀλιγώτερον τῶν στρατιωτῶν ἐπιθεμένους. τὰ δὲ ἐν πολέμῳ ἀπαιτούμενα συστατικά ἢ μάλλον στρατιωτικὰ προσόντα, ὅπως ἀντέγη εἰς τὰς κακουχίας καὶ τὰς μάχας ὁφείλει νὰ φέρῃ καὶ ὁ Ἐθνοφυλακῆς.

Ἀντιπρόσωπος τὸν Ἐθνοφυλακῆ οὐδεὶς δύναται νὰ συγκρίνῃ πρὸς τὸν στρατιωτὴν ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τοῦ στρατιωτικοῦ φρονήματος καὶ τῆς πειθαρχίας.

Οὐδεὶς δύναται νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἡ Ἐθνοφυλακῆ δύναται εἰς ἐπιθετικὸν ἐκτὸς τοῦ κράτους πόλεμον νὰ ἐξομοιωθῇ πρὸς τὸν μόνιμον στρατὸν, ἀλλ' οὐχ' ἦττον καὶ οὐδεὶς, Ἑλληνα μάλιστα, δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐντὸς τοῦ κράτους ὑπὲρ τῆς Πατρίδος ἀμυντικὴν τῆς Ἐθνοφυλακῆς, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ νέαν αὐτῆς ἱστορίαν, καὶ εἰς τὸ παρ' ἅπασιν ταῖς ἔθνεσι σεβαστὸν προγονικὸν αὐτοῦ ἀπόσημα, «Εἰς οἰωνὸς ἀριστος ἀμύνασθαι περὶ πατρὸς».

Ἐν τῶν πρὸς χαλάρωσιν τῆς Ἐθνοφυλακῆς γνωρισμάτων ὑπῆρξεν ἡ ἑλληνισμὸς τῶν μέσων πρὸς ὁμοιόμορφον ἐνδυμασίαν καὶ τὸν ἐξοπλισμὸν αὐτῆς. Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ φανερόν τῶν κυβερνόντων ἐπιχειρήματα, αὐτὴ ἢ ἐν μέρει ψυχράνασα τὸν ὄργανισμὸν τοῦ λαοῦ αἰτία. Ἀλλ' ἡ ἑλληνισμὸς αὐτὴ ἦτο στέργσις πραγματικῆ; ἦτο ἀνάγκη ἐπιβαλλομένη ταῖς κυβερνώσιν ἀνυπερέβλητος; Ἐγένετο ἀπὸ σκοποῦ καὶ ἐκ πεποιθήσεως τοῦ ὅτι ὁ Ἑλληνα Ἐθνοφυλακῆ δύναται νὰ κάμῃ κακὴν τοῦ ὅπλου χρῆσιν, ὑπὲρ ἡ Πατρίδος ἐνεπιστεύστο αὐτῆ;

Ματαιοπονία ἤθελεν εἶσθαι ἐπιχειρῶν νὰ καταδείξῃ τις τὸ ἀνεπαρκὲς τοῦ ἐκ δέκῃ ταγματῶν πεζικοῦ συνισταμένου στρατοῦ τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲ πρὸς φρουρῆσιν τῶν ὄχι ὀλίγων τοῦ κράτους φρουρίων εἶναι ἀκετὸς, πολὺ δὲ μάλλον νὰ παραταχθῇ ἐν πολέμῳ καὶ ἀποκρούσῃ εἰσβολὴν ἐχθροῦ κατὰ τὰ φύσει ἀνώμαλα τοῦ κράτους μεθόρια, καὶ ὅμως τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ δαπανώμενα χρήματα ἔρχουν πρὸς ἐξοπλισμὸν ἐνδυμασίαν καὶ συντήρησιν πολλαπλασίας ἐθνικῆς δυνάμεως, ἢτοι Ἐθνοφυλακῆς.

Ἐνταῦθα, ἐνθα τυγχάνομεν, δὲν ἔχομεν ἀτυχῶς πρόχειρον προὑπολογισμὸν τοῦ κράτους, ἵνα δι' ἀριθμῶν ὑποστηρίξομεν τὸν ἰσχυρισμὸν μας, ἀλλὰ καὶ δὲν βλέπομεν τὴν ἀνάγκην, καθύστεν, τοῦ μὲν τακτικοῦ στρατοῦ αἱ ἀνάγκαι εἰσὶν συνεχεῖς, πολλαὶ καὶ πολυεῖδεις, τῆς δὲ Ἐθνοφυλακῆς ὀρισμένα κατὰ μακρινὰς περιόδους. Ὁ στρατὸς μισθοῦται, τρέφεται καὶ πολυεὶδῶς συν-

τρειται, εν ᾧ ἡ ἔθνοφυλακὴ ἐφ' ἅπασι θέλει ἐνδύθῃ καὶ ὀπλισθῆ, μικρὰς δὲ καὶ πάνυ ἀσημάντου πρὸς συντήρησιν χρεῖται δαπάνης.

Ἐλαττωμένου τοῦ πεζικοῦ κατὰ τὸ ἡμῖς ἠθέλωμεν ἔχει διαθέσιμα κεφάλαια χρημάτων, ἀξιοματικῶν καὶ χειρῶν, ὡς χρησιμεύουσιν, οἱ ἀξιοματικοὶ ὡς ὀργανιστὰ καὶ προγυμναστὰ, καὶ μέχρις οὗ ἐκλείψουσι, διοικητὰ τῆς ἔθνοφυλακῆς. Τὰ χρήματα πρὸς καταρτισμὸν, ἐνδυμασίαν καὶ ἐξοπλισμὸν αὐτῆς, καὶ οἱ ἄνδρες πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν δυστήνων οἰκογενειῶν αὐτῶν, παρ' ὧν, κατὰ τὴν χριστιανικὴν στιγμὴν, ἡ στρατιωτικὴ ὑποχρέωσις βιαίως ἀποσπᾷ τὸ σπουδαιότερον αὐτῶν ἔροισμα, τοὺς ἐνηλικιωθέντας καὶ ἐτοιμοὺς ὄντας νὰ συμμερισθῶσι τὰ βάρη αὐτῶν νέους. Δὲν ἐστερεῖτο ἐπομένως τὸ ἔθνος, οὐδὲ παρεμπόδιζε τὴν κυβέρνησιν ἢ πρὸς τοὺς ἀξιοματικούς συναλλαγῆ καὶ ὑποχρέωσις, καθόσον ἠδύνατο αὐτὴ κάλλιστα νὰ χρησιμοποίησιν αὐτοὺς παρὰ τῆ ἔθνοφυλακῆ, ν' ἀντικαθιστῶνται δὲ καθόσον ἐκλείπουσι παρὰ τῶν ἔθνοφυλάκων, ὡς σὺν τούτοις παύσῃ καὶ τὸ νομισμὸν ἀναπόδραστον τῆς ἀποστρατείας κακῶν, ὑπερ οὐσιωδῶς θὰ ἐσμικρινετο, ἐὰν ἡ κυβέρνησις μεταχειρίζετο τοὺς ἀποστράτους ἀξιοματικούς εἰς τὰς διοικητικὰς καὶ προξενικὰς θέσεις.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἀπὸ τῆς αὐτονομίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους κατὰ καιροὺς καὶ σποραδικῶς ἀνεφάνησαν στάσεις καὶ ἐπαναστάσεις, δι' ἐπαναστάσεως δὲ ἐθνικῆς ἐπὶ τέλος καταλύθη ἡ πρώτη αὐτοῦ βασιλεία, ἀλλὰ μὴ ταύτης δὲν συμπετέσχεν αὐτὸς ὁ στρατὸς, ἡ δροθέτερον δὲν προηγήθη αὐτῆς; Τίνας εὖρον ὑπερμάχους τῶν εἰς τὰ ὑπάτα ἀξιώματα προαχθέντων, καὶ τίνας καταπλάκωσεν ὁ ἐπὶ ἠμέρας τριακονταετῆς τῆς βασιλείας ἐκείνης θρόνος κατὰ τὴν περὶ αὐτοῦ; Μάταια φῶσαι! οὐς δέδοται νὰ αἰσθάνωνται μόνον οἱ ἰδιοτελεῖς, οἱ ἀσεβεῖς, οἱ παραβάται τῶν νόμων καὶ καταπατητὰ τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων, καθόσον ἡ πνοὴ καὶ μὴν λαοῦ ἐχειρομένου ἀρκεῖ καὶ ἄνευ ὕλων

ν' ἀνατρέψῃ αὐτούς. Ἄλλως τε δόξα τῷ Θεῷ, τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν καθοδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ μέλλον. Τὸ ἔθνος ἐπεισθη, ὅτι καθ' ἅπασας τὰς συμβάσεις μεταβολὰς, ἐπισθεν τοῦ πατριωτισμοῦ εἶχε κεκρυμμένην τὴν εἰδεχθῆ καὶ τερατώδη μορφήν αὐτῆς ἢ ἰδιοτέλεια ἐπεισθη ἐκ τῶν ὑστέρων, ὅτι ἡ πρώτη βασιλεία δὲν ἦτον αὐτὴ καὶ μόνη αἰτίας τῆς ἐθνικῆς κακοδαμονίας, οὐδὲ ἦτον ἐπομένως ἀξία τοῦ ὁποίου ἔτυχεν οἰκτροῦ τέλους καὶ δὲν λησμονεῖ ποτὲ τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους διέτρεξε κατὰ τὴν μεσοβασιλείαν ἐνεκα τῆς κενοδοξίας τῶν διαδόχων αὐτῆς. Ὅτι δὲ τὸ ἔθνος ἀποτροπιάζεται τὴν ἀναρχίαν, ὅτι ἐπωφελήθη τῶν παθημάτων αὐτοῦ, ἐναρχῆς καὶ ἀξία πάσης προσοχῆς ἀπὸ δειξίς, ἔστω ἡ φιλήσυχος συμπεριφορὰ του, καὶ ἡ παντελῆς ἀδιαφορία αὐτοῦ πρὸς τὰ συγκρουόμενα προσωπικὰ τῶν κυβερνόντων συμφέροντα.

Δὲν στερεῖται ἐπομένως μέσων τὸ ἔθνος. Οἱ ἀξιοματικοὶ οἰκονομοῦνται οὐδεὶς δὲ ὑφίσταται φόβος τοῦ λαοῦ ἐξοπλιζομένου, διότι σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐκ τῆς τῆς συναισθήσεως, ἢ οὗτος ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ συμφέροντι ἔχει ὑπὲρ τῆς τάξεως καὶ εὐνομίας, ἐν Ἑλλάδι, τάσεις δημοκρατικῆς οὐδαμοῦ φαίνονται, οὐδεὶς δὲ ἐποφθαλμιᾷ τὸν Ἑλληνικὸν θρόνον, διότι καὶ οὐδεὶς, πλὴν τῶν τέκνων τοῦ Βασιλέως, ἄτινα εἰσὶ τέκνα ὁμογενῆ, καὶ τῆ πατρὶδι περιληφμένα, ἔχει δικαιώματα ἐπ' αὐτοῦ.

Τὸ Ὑπουργεῖον Δεληγεώργη, ἐπικρατῆσαν μὲν ἤδη καὶ ἐνισχυόμενον ὑπὸ τοῦ κοινῆ φρονήματος, ἐπωφελούμενον δὲ καὶ ἐκ τῶν ὁποίων προσέκυψαν εἰς τὸ μέσον νέων ἐθνικῶν πύρων, ἃς ὀργάνισεν τὰς ἐθνικὰς δυνάμεις συμμόρφως πρὸς τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ ἐν Σερβίᾳ ἐπίζηλον σύστημα καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐφ' ἧς ἐτέραπα νέας πολιτικῆς ὁδοῦ συνετῆς μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐκ ῥόδων ἐστρωμένης αὐτὸς δὲ ἰδίως ὁ Δεληγεώργης, τὸν ὁποῖον ἠνύνησεν ἡ τύχη ἃς εἶναι βέβαιος ὅτι δὲν στηρίζεται ἐπὶ ἀσφαλοῦς ἐδάφους ἐπαναπαυόμενος μόνον ἐπὶ τῆς ἀστάτου ταύτης θεᾶς τὴν Εὐ-

ροιαρ' παράδειγμα πρόσφατον ἔστω ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ Κουμουνοῦρος τὸν ὁποῖον ἄμα ὡς ἡ ζήλοτυπος Εἰμαρμένη ἐγκατέλειψεν ἐπειδὴ δὲν ἐστηρίζετο ἐπὶ ἰδίων ἐθνικῶν, μεγάλων καὶ ἀναμφισβητήτων ἔργων, κατέπεσε μ' ὄλην τὴν ὁποῖαν καὶ οὗτος ἀπελάμβανε βασιλικὴν εὐνοίαν καὶ μεγίστην παρὰ τῶν ἔξω ὁμογενῶν ὑπόληψιν, τὸ δὲ σπουδαιότερον μ' ὄλην τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἐν τῇ βουλή διακεκριμένην κοινοβουλευτικὴν πλειονότητα.

Ἐν Σμύρῃ τὴν 40 Ἰουλίου 1873.

Θ. Βερεσσάρος.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΡΟΥΜΕΡΟΥ.

Ἡ ὙΠΟ ΤΩΝ ΡΩΣΣΩΝ ἩΥΠΗΘΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΕΝ ΤΣΕΣΜΕ.

(συνέχεια ἴδε φυλλάδ. ΚΑ')

Οἱ κυριώτεροι τῶν Τούρκων ἀρχηγοὶ εὐθὺς κατὰ τὰς γνώμας διακρινθέντες, αὐθόλω τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Ἑλφινστῶνος ἠδυνήθησαν νὰ ἐπωφεληθῶσι. Ὁ Καπετᾶν-πασσᾶ, σταθερῶς ἀπεφάσις ν' ἀποφυγῇ πᾶσαν τοῦ λοιποῦ μάχην ὑπὸ εὐσχήμεος προφάσει τὴν ἀνανδρίαν αὐτοῦ ἀποκρύπτων Δι' ἔσχυριζετο δὲ ὅτι οἱ Ῥώσσοι ἀποδιωχθέντες τῆς Πελοποννήσου, ἀπολέσαντες τὴν παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἐπιβροχῆ των, ἄνευ τῆς κυριότητος λιμένος ἢ νήσου μὴ δυνάμενοι νὰ προμηθευθῶσι τὰ ἐπιτήδεια καὶ συννεπεία τούτου ἐκτιθέμενοι εἰς τὴν πείναν καὶ τὴν δυστυχίαν θὰ ἠναγκάζοντο ὁσονούπω νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ Ἀρχιπέλαγος φέροντες καὶ τὴν ἐπακολουθοῦσαν ἀνόητον ἐπιχείρησιν κατασχύναν' αὐθόλω ἔθεν ἐνέκρινεν, ἂν αὐτοὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των ἠθέλωσαν ἀναθεῖναι τὰς ἐλπίδας των εἰς τὴν τύχην μιᾶς μάχης νὰ παρέξωσιν αὐτοῖς τὴν εὐκαιρίαν ταύτην, διαφόρων ὄντων τῶν συνεπειῶν ἐκατέρωθεν αὐτῶν, ἅτε τῶν μὲν Ῥώσσω μὴ ἀ-

πολλύντων ἢ τὸν στόλον των, τῶν δὲ Τούρκων μέρος τοῦ κράτους των. »

Τούτοις ὁ Χασσάν ἀντέλεγεν ἐλλόγως, καθότι τὸ ἄνεδος τῆς φυγῆς των ἐνώπιον τριῶν ἐχθρικῶν πλοίων ὀλέθρια θὰ ἐπέφερον ἀποτελέσματα ἂν δὲν ἐπανορθοῦτο. Ἀφεύκτως τὰς ἐλπίδας οἱ Ἕλληνες ἀναπετρούμενοι θὰ ἀπεκαθίστων τοὺς Ῥώσσους, διὰ τὴν μεγάλην πρὸς αὐτοὺς εὐνοίαν των, κυρίους καὶ πάλιν τῶν πολλῶν καὶ ἀποκλειστικῶς ὑπ' αὐτῶν μόνον κατοικουμένων νήσων, ὁπόθεν πλείστας ὄσας ὀφελείας οἱ ἐχθροὶ θὰ ἐμαρποῦντο. Ἐκτὸς δὲ τούτου αὐτοὶ μὲν, καίπερ κύριοι δέκα πλοίων, εὐκόλως ὑπ' ὀλίγων τῶν ἐναντίων ἢ ἀπεκλείοντο ἐν τῷ λιμένι, ἐκ τοῦ ὁποῖου δυσκαλώτατα νὰ ἐξέλθωσιν ἠθέλωσαν καταρθῶσι, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου κεχωρισμένον θὰ διέτρεχεν ἀέναντον κίνδυνον τοῦ νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τῶν ἠνωμένων Ῥωσσιῶν δυνάμεων. Ἐπὶ τούτῳ προέτεινε νὰ ὀφεληθῶσι τῆς ἀναχωρήσεως τῶν Ῥώσσω, ὅπως συνενωθῶσι μετὰ τῶν ἐγκαταλειφθέντων ὀπίσω δέκα πλοίων καὶ οὕτω ἐν τῷ κέντρῳ τῶν νήσων τοῦ Ἀρχιπελάγους, κατεχομένων ὑπὸ τηλικούτου στόλου, θὰ ἠδύνατο κάλλιστα εἶτε νὰ προκαλέσωσι μάχην μετὰ μείζονος ἐπιτυχίας εἶτε περισκευμένως καὶ ἀναίσχυντως ν' ἀποποιηθῶσι.

Τέλος πάντων ὁ πασσᾶς, ὁ διοικητὴς τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐν ταυτῷ τοῦ φρουρίου, παρεμβὰς ἔθεσε τέρμα εἰς τὰς φιλονεικίας. Ὁ δεῖλος οὗτος καὶ περ χωρὶς ποσῶς νὰ ἐκτεθῇ ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἀκροπόλεως του μετ' ἐπιτυχίας διευθύνας ὀλόκληρον τὸν πόλεμον τῆς Πελοποννήσου οὐδένα πλέον διέτρεχε κίνδυνον περὶ τῆς Χερσονήσου του, ἀλλ' ἤμεις μετὰ τρέμου ἰδῶν τὸν Ῥωσσιῶν στόλον καταφρονούντα καὶ κανονοβουλῶντα τὰ πλοῖα των, ὑπὸ τὸ πῦρ ἐτι τῶν δύο φρουρίων του, καὶ ὑπερβολικῶς φοβούμενος μὴ οἱ Ῥώσσοι ἐπιστρέψωσιν ἐπαναλάβωσι τὴν κατ' αὐτῶν βομβολήσιν, δὲν ἔπαυε παρακλεούμενος ὡς οὐδεμιᾶς πλέον ἐχρηζέ βοήθειας, μάλιστα δὲ ἐξηνάγκαζε τὸν Καπετᾶν

πασάν ὅπως ἐκείθεν ἀναχωρήσει, ἀπειλῶν αὐτὸν, ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ τὸν ἐπιυροβόλοι ἀφέντως ἀπὸ τοῦ φρουρίου του. Οὕτω λοιπὸν ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐξῆλθε τοῦ λιμένος τὴν νύκτα τῆς 30ῆς πρὸς τὴν 31ην Μαΐου· εὐθὺς δὲ περὶ τὸ λυκκινῆς διέκρινε μακρόθεν τὴν Ῥωσικὴν μοῖραν πολλῶ πολυαριθμοτέραν, διὸ παρεχρήμα καὶ δι' ὅσας εἶχε ταχύτητα ἐτάπη εἰς συγῆν καταδιωχθεὶς ἐπὶ τινὰς ὥρας ὑπὸ τῶν Ῥώσων, ἕως οὗ ἐγένετο ἄφαντος ἀνὰ μέσον τῶν διακοπτόντων τὴν θάλασσαν ταύτην νήσων. Μετ' οὗ πολὺ συνανθῆκε μεθ' ὅλων τῶν πλοίων, ἀφ' ὧν ἦτο κερχωρισμένος, περιεσφερέτο ἀσκόπως ἐν ταῖς στενοῖς τούτοις μέρεσι, ἀπὸ μιᾶς παραλίας εἰς ἑτέραν, περιφροντὶς ἀείποτε πρὸς ἀποφυγὴν μάχης, ἔστιν ὅτε καὶ καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν Ῥώσων.

Τὴν αἰσχρὰν ταύτην διαγωγὴν παρέστηεν αὐθις ὁ Χασσάν τῷ Καπετάν πασσαῖ λέγων αὐτῷ ὅτι «ἀφοῦ ἀπεφάσισε συνετάς ν' ἀποφυγῆ πάσαν μετὰ τῶν ἐχθρῶν συμπλοκὴν, ὄφραϊεν οὐχ οὕτως ἐπονειδίστος νὰ τρέπηται διηγεκῶς εἰς φυγὴν ἐνώπιον αὐτῶν, διακινδυνεύων πάντοτε ν' ἀναγκασθῆ ποτε εἰς μάχην, ἀλλ' ἀποσυρόμενος ἢ εἰς Δαρδανέλλια ἢ εἰς τινὰ ἄλλον ἀπρόσβλητον σταθμὸν, ν' ἀναμένῃ ἐκεῖ ὁποῖαν ἑδὼν ἤθελε τραπῆ ὁ Ῥωσικὸς στόλος, ὅτε πλεόν κερσοπικῶς, ἄνευ τῶν ἀναγκαίων, δὲν θὰ εὕρισκον εἰμὴ παραλίας ἐχθρικός, κατοχυρόμενος ὑπὸ τοῦ Ὀθωμανικοῦ στόλου». Οὗτος παρέπλεν ἤδη τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀσίας· ὁ Καπετάν πασσαῖς λοιπὸν ἐμπιστευθεὶς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Δαρδανελίων εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν δυνάμεις, ἀπεφάσισε ν' ἀποσυρθῆ εἰς τὸν κόλπον τῆς Σμύρνης. Μόλις ὅμως παρέκαμψεν τὴν Χίον, ἕνεκα τῆς κακῆς τῶν πλοίων κυβερνήσεως, ἀντὶ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν κόλπον, ἐβρίθθησαν αἰφνιδίως εἰς τὸν πέδρον, τὸν διαχωρίζοντα τὴν νῆσον τῆς ἀπέναντι ξηρᾶς. Εἰς τὴν θέσιν τῆς παραλίας ταύτης ὁ Ὀθωμανὸς ναύαρχος ἐπίστευσεν ὅτι εὗρε τὸν ἀναζητούμενον ἀπύρρητον σταθμὸν.

Τὸ εὐρότατον πλάτος τοῦ πορθμοῦ τούτου ἀπὸ τῶν μυθῶν τῶν ἀντικειμένων κόλπων, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Χίου κόλπου, ἔνθα ἀνεγείρεται ἡ πόλις Χίος, ἀρχὴ τοῦ μυχοῦ τοῦ ἐν τῇ ἀπέναντι Ἀσίας κόλπου, ἔνθα εἶνε ἀποδομημένη ἢ ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὑπὸ τὸ ὄνομα Συκκοῦς γνωστὴ πόλις, νῦν δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα Τεσεμέ, εἶνε τέσσαρες λευγαὶ Γαλλικαί. Τὸ δὲ μέγεθος τοῦ πορθμοῦ τούτου, οὐτινος ἐν τῇ εἰσόδῳ ἀνυψοῦνται μικραὶ τινες νῆσοι, Σπαλυμοδάραι νῦν λεγόμεναι (τὸ πάλαι Οἰνούσσαί) καὶ κυκλούμεναι ὑπὸ σικπέλων, εἶνε ἐπτὰ περίπου Γαλλικῶν λευγῶν.

Οἰδεὶς βράχος, οὐδεμίαν ἀκτὴ ἐν ἀπάσαις ταῖς θαλάσσαις ταύταις ὑπάρχει μὴ κατέχων περιφρῶδες ὄνομα ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἀκριβῶς ἐν τῷ πῶρῳ τούτῳ συνέβη τὸ πάλαι ἢ μετὰ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ Ἀντιόχου περιφρῶδες ναυμαχία, ἀφ' ἧς ἐξηρηθῆ ἢ τύχη τῆς Ἀσίας. Ἐνταῦθα καὶ νῦν τὰ Τουρκικὰ πλοῖα παρετάχθησαν κατὰ μέγεθος τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας, καθ' ὁμοίαν σχεδὸν τάξιν, ἣν ἄλλοτε ὁ τοῦ Ἀντιόχου στόλος κατέλαβε· δέκα καὶ πέντε πλοῖα τῆς γραμμῆς, τρία μεγάλα δίκροτα, ἐπτὰ μεγάλα πλοῖα ἐφοπλισμένα καὶ τινες γαλέραι (galères) ἠγυροβολημέναι ἐσχημάτιζον ἡμισέληνον, ἧς τινος αἱ δύο ἄκραι ἐπερείδοντο εἰς σύρτεις καὶ σκοπέλους. Ἐπὶ δὲ τῶν βράχων τούτων καὶ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἀνιδρόθησαν κανονοστάσια. Ἐν τῇ ἐπιφύθῳ λοιπὸν ταύτῃ θέσει οἱ Τούρκοι οὐδόλως ὑπέθετον ὅτι θὰ τολμήσωσι ποτε οἱ Ῥῶσοι νὰ προσβάλλωσιν αὐτοὺς, διὸ χάραν ὄντως ἐπροξένησεν αὐτοῖς ἡ εἰδήσις τῆς τῶν ἐχθρῶν προσεγγίσεως.

Κατ' ἀρχὰς οἱ Ῥῶσοι προὐχώρησαν πρὸς τὴν Ἀττικὴν περαθέντες εἰς μάτην νὰ ἐπαναστατήσωσι τὴν Χαλκίδα καὶ τὰς Ἀθήνας, ἅτε ἐν τῷ τρόμῳ διατελούσας διὰ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ συμβάντα ἐπομένως διηυθύνθησαν πρὸς τὸ Ἀρχιπέλαγος, εὐράντες αὐθις ἀπάσας τὰς νήσους ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ σφῆου κατελημμέναι. Ἡ μοῖρα αὕτη διοικε-

το ἔτι ὑπὸ τοῦ Ἐλφινστώνο· ἀλλ' ἔμα τῇ συνενώσει αὐτῆς μετ' ἐκείνης τοῦ Σπυριτώφ ὀλέθρως ἐπῆλθον διαφρέσεις, διότι ἕνεκα τῆς ἀκαταλήπτου κορυφότητος, μεθ' ἧς τοσοῦτο σπουδαιοτάτη ἐπιχειρήσις ἐπεινοήθη καὶ διευθύνθη, δὲν ἐκανονίσθη πρότερον τίνι ἐμελλε ν' ἀνήκη ἢτε ναυαρχία καὶ ἡ ἀνωτάτη διοίκησις. Ὁ ὀρητικὸς χαρακτὴρ τοῦ Ἀγγλοῦ στολάρχου, μεθ' ἑλῆς τῆς ὑπερηφανείας ἔθνους εἰθισμένου ἵνα πάντοτε δεσπόζη τῆς θαλάσσης, στηριζομένου καὶ εἰς τὴν ἐκ τῆς πρώτης ἐπιτυχίας προσγινομένην αὐτῷ δικαίαν πεποίθησιν, ἀπεποιεῖτο νὰ ὑποκύβῃ εἰς οὐδεμίαν ἐξουσίαν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Σπυριτώφ, ἀνδρείος μὲν καὶ ἀποφασιστικὸς, ἀλλ' ἄπειρος καὶ ἀνίκανος, μόνον καὶ μόνον ἐκλεχθεὶς ὅπως ἀπλῶς Ῥωσικὸν ὄνομα προίσταται τῶν διατάξεων καὶ ἔτι πρὸς ἀπάσων τῶν σχέσεων, οὐδόλως ἐπέθετο νὰ παραχωρήσῃ τὴν ματαίαν ταύτην τιμὴν πάντες δ' οἱ Ῥῶσοι μεθ' ὁμοίας ἰσχυρογνωμοσύνης συνηνοῦντο μετ' αὐτοῦ. Μόνος ὁ Θεόδωρος (1) συνεβούλευεν αὐτοῖς ὅτι ἐθρική τιμὴ εἶνε ἡ νίκη, ἐφ' ᾧ διὰ τῆς κυριαρχικῆς ἐξουσίας, ἣν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ του ἔχαιρε, κατέπεισε τὸν Σπυριτώφ νὰ ὑπακούσῃ, ὅστις ὅμως μετὰ δακρύων κατέθεσε τὴν σημαίαν τοῦ ναύαρχου. Πλὴν μετὰ μακρὸν διάστημα χρόνου συναντήσαντος τοῦ Ἀλέξιου τὴν Ῥωσικὴν μοῖραν καὶ οὕτω ἀπάσων τῶν Ῥωσικῶν δυνάμεων ἐνωθειῶν, ἡ περὶ τῆς ἀρχηγίας ἔρις ἐκ νέου ἐπαναληφθεῖσα ἀνετέθη εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀνωτάτου τούτου ἀρχηγοῦ.

Ἄλλ' ὁ Ἀλέξιος, ἀναπτυχθεὶς ἐν ταῖς κατωτάταις στρώμασι τοῦ Ῥωσικοῦ λαοῦ καὶ ἐκ παιδῶν ἔθεν κατελημμένος ὑπὸ ζηλοτυπίας καὶ μίσους κατὰ παντός ξένου, ἀντιθέτως ἔθεν τῷ ἀδελφῷ του ἀπεφάσισε. Ἡ τοῦ ναύαρχου σημαία ἀνεποτάθη καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ πλοίου τοῦ Σπυριτώφ, ἐναντίον τῆς παραφρᾶς τοῦ Ἐλφινστώνο ἀγανακτοῦν-

1) Ὁ εἶς τῶν Ὀρλιῶφ.

τος τὰ μέγιστα ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ αὐτοῦ εἰς ἀρχηγὸς πολλὴ ὑποδεστέρους κατὰ τὴν ναυτικὴν τῆς πατρίδος του καὶ οἵτινες αὐτοὶ οἱ ἴδιοι διοικοῦντο ὑπ' Ἀγγλοῦν.

Περὶ τὸν χρόνον τούτον ἀναγγεληθέντος αὐτοῖς πρὸς τινος Ἑλληνικοῦ πλοίου ὅτι ὁ Ὀθωμανικὸς στόλος παρέπλεε τὴν Χίον ἀπῆραν ἵνα καταδιώξωσιν αὐτὸν ἐκεῖσε.

Ἄμα ἐν τῷ Τουρκικῷ στόλῳ διεδόθη ἡ περὶ τῆς ἐμφανίσεως τῆς Ῥωσικῆς μοίρας εἰδήσις εὐθὺς ὁ Καπετάν πασσαῖς ἐγκαταλείψας τὸ πλοῖόν του ἀπεβίβασθη εἰς τὴν ξηρὰν ἐπὶ προσφάσει, ἀς συνήθως ἡ ἀνδρῖα δύναται νὰ ἐπινοήσῃ προσεποικήθη δηλαδὴ ὅτι ἐμελλε νὰ διατάξῃ τὴν ἀνίδρυσιν νέων τινῶν κανονοστοιχιῶν. Ἄλλ' ὅμως προδοθεὶς κατὰ τὴν ἀποβίβασιν ἐκ τῆς ἐπισήμου ἐφορκίδος του δὲν ἠδυνήθη νὰ μείνῃ ἀπαρατήρητος ἀπὸ τῶν στόλων του πάντες λοιπὸν οἱ Τούρκοι ἐνόησαν καλῶς ὅτι εἶχον προδοθῆ.

Ὁ ἀνδρείος Χασσάν, μείνας μόνος διοικητὴς τῆς ναυαρχίδος διατάχθη νὰ παρουσιασθῆ μετὰ δύο δικρότων εἰς τὴν ἐχθρικήν μοῖραν ἐπὶ σκοπῷ νὰ προσελκύσῃ αὐτήν, καταδιωχθεὶς ἐν τῷ πορθμῷ, ἔνθα οἱ Τούρκοι ἦσαν τὰ μάλιστα βέβαιοι περὶ τῆς καταστροφῆς αὐτῆς. Ἀφ' οὗ οὗτος ἀρκούντως ἐπλησίασε καὶ ἠδυνήθη συνάμα νὰ καταμετρήσῃ τὰς ἐχθρικός δυνάμεις, κατέλαβεν ἐπανελθῶν τὴν πρότερον θέσιν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Τουρκικῆς γραμμῆς μετὰ δύο πλοίων ἐπίτηδες ἐπιφορτισμένων νὰ ἐπωπῶνται καὶ νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν ναυαρχίδα.

(ἀκολουθεῖ)

ΠΕΡΙ ΑΠΟΙΚΙΩΝ.

Ἀποικία λέγεται ἡ μετάβασις ἢ ἀποστολὴ μέρους κατοίκων μιᾶς χώρας εἰς ἄλλην, καὶ ὁ ὑπ' αὐτῶν οἰκίζόμενος τόπος, ἡ δὲ χώρα ἐξ ἧς οὗτοι μετέβησαν ἢ ἀπεστάλησαν ὀνομάζεται Μητρόπολις αὐτῶν.

Κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐκτίσθησαν καὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος πόλεις, καὶ διαφορὰ ὑπῆρξαν τὰ κλίμα τῆς τοιαύτης κατασκευῆς.

Ἄλλαι μὲν πόλεις ἐκτίσθησαν ὑπὸ λαοῦν διαχωθέντων ἐκ τῆς πατρίδος τῶν ὑπ' ἄλλων εἰς αὐτὴν ἐμβαλλόντων· ἐκ τούτων εἰσὶ καὶ αἱ κατὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν Ἴωνικαὶ πόλεις, περὶ ὧν λέγει ὁ Στράβων..... μετὰ δὲ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον ὑπ' Ἀχαιῶν ἐξελασθέντες οἱ Ἴωνες ἐπαρῆλλον πάλιν εἰς Ἀθήνας· ἐκεῖθεν δὲ μετὰ τῶν Κορινθίων ἐστεύλαν τὴν Ἴωνικὴν ἀποικίαν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἄλλοι δὲ μὴ θέλοντες νὰ ὑποκύψωσιν εἰς ξένην δουλείαν ἐγκατέλειπον τὰς πατρίδας τῶν καὶ ἐκτίζον πόλεις εἰς ἄλλα μέρη, καθὼς βλέπομεν εἰς τὸ Γ' βιβλίον τοῦ Ἡροδότου διὰ τοὺς Τητύους...

« Ἐπεὶ τε σφέων εἶλε χόματι τὸ τεῖχος Ἀρπαγος εἰσβάτες πάντες εἰς τὰ πλοῖα, οἴχοντο πλέοντες ἐπὶ τῆς Θρητικής· Ἐνταῦθα ἐκτίσαν πάλιν Ἀθήνα. Πολλὰ δὲ πόλεις ἕνεκα τῆς πολυανθρωπίας ἐστεύλαν ἀποικίας καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ὡς μᾶς λέγει ὁ Στράβων περὶ τῶν Ἐρετριέων καὶ Χαλκιδέων... « αἱ δ' οὖν πόλεις αὗται διαφερόντως ἀξιολόγους εἰς Μακεδοσίαν... »

Ἄλλοι δὲ πάλιν ἐκστρατεύοντες πρὸς βοήθειαν ἔθνους τινὸς, μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου ἐκτίζον εἰς τὴν χώραν τοῦτου πόλιν καὶ ἐγκαθίσταντο ἐκεῖ. Παράδειγμα τούτου ἢ ἐπὶ Μαιάνδρῳ Μαγνησία ἣτις ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν ἐκ Θεσσαλίας Μαγνητῶν, αἵτινες διαβάντες εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ βοηθήσαντες τοὺς Ἴωνας καὶ Αἰολεῖς εἰς πόλεμον εὐρισκομένους μετὰ τῶν Βαρβάρων ἔμειναν ἐκεῖ καὶ ἐκτίσαν τὴν ὡς εἴρηται πόλιν, δώσαντες εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος τῶν.

Καὶ ὁ Στράβων δὲ ὁμιλῶν περὶ τῶν Εὐβοέων λέγει... « τῶν δ' ἐκ Τροίας ἐπανιόντων Εὐβοέων τινές, εἰς Ἰλλυριόδος ἐκπεσόντες, ἀποβαίνοντες οἰκάδε διὰ τῆς Μακεδοσίας, περὶ Ἐδεσσαν ἐμείναν συμπολεμήσαντες τοῖς ὑποθε-

ξαμένοις, καὶ ἐκτίσαν πάλιν Εὐβοίαν... Διάφοροι δὲ ἀποικίαι ἐστάλησαν καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ μαντείου· παράδειγμα τούτου αἱ Θούριαι τῆς Ἰταλίας· καθὼς εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὸν Ευρυβιάδην ὀλίγον πρὶν τῆς μεγάλης ἐκείνης ἡμέρας τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος... εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μὲν ὡς ἔχομεν ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιόμεθα εἰς Σίβριν τὴν ἐν Ἰταλίᾳ, ἥπερ ἡμετέρη τε ἔστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν θέσον κτισθῆναι.

Πολλὰ δὲ πόλεις ἐκτίσθησαν ὑπ' ἀνθρώπων ἐγκαταλειψάντων τὴν πατρίδα τῶν ἕνεκα πολιτικῶν δυσαρρεσκείων δηλ. τυραννίας μεταλλαγῆς τοῦ πολιτεύματος κτλ. ὡς ὁ Στράβων ὁμιλῶν περὶ τῶν Χαλκιδέων λέγει.....

« Καὶ τῆς Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας πολλὰ μέρη Χαλκιδέων ἐστίν, ἐστάλησαν δὲ αἱ ἀποικίαι αὗται, ἠγίκα ἢ τῶν Ἰαποβοιῶν καλομένην ἐπιεράτει πολιτείᾳ προσέστησαν γὰρ αὐτῆς ἀπὸ τιμημάτων ἄνδρες ἀριστοκρατικῶς ἀρχόντες. Δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐκτίσθη, κατὰ τὸν αὐτὸν γεωγράφον, καὶ ἡ Ἀγκών τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τῶν Συρακουσίων φευγόντων τὴν τοῦ Διονυσίου τυραννίδα.

Μετ' ὀλίγον δὲ ὅποτε οἱ Ἕλληνες ἐπεδόθησαν εἰς τὸ ἐμπόριον πολλὰ ἀποικίαι ἐστάλησαν, πρὸς κατάληψιν τῶν καλλιτέρων διὰ τὸ ἐμπόριον θέσεων, τοιαῦται δὲ εἰσὶ αἱ κατὰ τὸν Εὐξείνου πόντον ἀποικίαι τῆς Μιλήτου, ἢ Κέρκυρα καὶ ἄλλαι πόλεις.

Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ δὲ πάλιν πολέμου, ὅποτε κακὸς δαίμων φθονήσας τὴν Ἑλλάδα ἤναψε πόλεμον μεταξὺ ἀδελφῶν, βλέπομεν ἄλλου εἶδους ἀποικίας τὰς καλουμένας κληρουχίας, αὗται δὲ ἐσυνειβίζοντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἦσαν ἢ διανομὴ χώρας πολεμίας ἢ καὶ φόρου ὑποτελοῦς πλὴν ἐπαναστατησάσης εἰς πτωχοὺς πολίτας διὰ κλήρου, γενόμενοι πρὸ πάντων διὰ στρατιωτικὸν σκοπὸν· τὸ τοιοῦτον συνέβη, ὡς ἀναφέρει ὁ Θουκυδίδης εἰς τὴν Θράκην καὶ Μῆλον τὴν Λέσβον καὶ ἄλλα μέρη.

Εἰπόντες τὰς κυριώτερας αἰτίας τῆς μετοικίσεως τούτων ἄς ἀναφέρωμεν τὰς σημαντικώτερας τῶν κατὰ διαφόρους χώρας Ἑλληνικῶν ἀποικίδων πόλεων, ἀρχόμενοι ἐκ τῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἐξήκοντα ἔτη μετὰ τὰ Τρωϊκά, ὑπ' αὐτὴν τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον, Πενθίλος ὁ υἱὸς τοῦ Ὀρέστου μετὰ μέρος τῶν ἐκ τῆς πατρίδος τῶν ἐκδιωχθέντων Ἀχαιῶν καὶ τινῶν Βοιωτῶν ἐπλευσεν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἐκτίσε μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τῶν ποταμῶν Καΐκου καὶ Ἐρμου τὰς Αἰολικὰς λεγομένας πόλεις αἵτινες ἦσαν ἢ Κόμη, Μυρίνη, Πετάνη, Αἰγυρόεσσα, Νέον Τεῖχος, Νότιον, Αἰγισαί, Κίλλα, Γρόντια, Τῆμνος, Αἰγαί καὶ πέραν τοῦ Ἐρμου ἢ Σμύρνη, αἵτινες ἦσαν αἱ δώδεκα Αἰολικαὶ πόλεις τῆς μικρᾶς Ἀσίας τὴν πόλιν τῆς νήσου Τενέδου μίαν ἐπὶ τῶν Ἐξατονήσων καὶ τὰς ἑξὶ πόλεις τῆς νήσου Λέσβου Μιτυλήνην, Μήθυμναν, Ἐρεσσὸν Ἀγτισσαί, Πόρρον καὶ Ἀρίσθην εἰς αὐτὴν τὴν χώραν δὲ, ἀργότερον ἐκτίσθησαν ἢ Αἰμύνακος, Πριάπος, Παισός, Ἄβυδος, Κολοναὶ καθὼς καὶ αἱ πόλεις τῶν νήσων Κυζίκου καὶ Προκοργήσου ὑπὸ τῶν Μιλησίων· τὸ Πάριον ὑπὸ τῶν Ἐρυθραίων καὶ Παρίων τὸ Ἀδραμύτιον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἡ πατρίς τοῦ Κλεάνθους Ἄσσος ὑπὸ τῶν Μηθυμναίων.

Πρὸς νότον δὲ τούτων εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ Ἐρμου καὶ τῶν συνόρων τῆς Καρίας παραλίαν τῆς Λυδίας τὴν ὁποίαν προτοῦ ἔκρινον Κἄρες καὶ Λέλεγες, εἰς χώραν περὶ τῆς ὁποίας λέγει ὁ Ἡρόδοτος.....

Οἱ δὲ Ἴωνες οὗτοι τοῦ μὲν οὐρανοῦ καὶ τῶν ὠρέων ἐν τῷ καλλίστῳ ἐτέργχαρον ἰδρυσάμενοι πόλεις πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν.»

Ἐσσαρας γενεᾶς μετὰ τὴν Αἰολικὴν ἀποικίαν, οἱ ἐν Ἀττικῇ ἐκ Πελοποννήσου καταφυγόντες Ἴωνες, μετὰ τινῶν Ἀθηναίων, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τῶν υἱῶν τοῦ Κρόνου, ἐκτίσαν τὰς δώδεκα ἐπισήμους Ἴωνικὰς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Μίλητον, Μυοῦντα, Πριήνην, Ἐφε-

σον, Κολοφῶνα, Λέβειον, Ἐρυθρὰς, Τέω, Κλαζομένας, Φάκαιαν, Σάμον καὶ Χίον· εἰς τὰς δώδεκα δὲ ταύτας Ἴωνικὰς πόλεις προσετέθη ἔπειτα καὶ ἡ Σμύρνη, ὡς ἀναφέρει ὁ Πausanias.

« Σμύρναν δὲ ἐν ταῖς δώδεκα πόλεσιν οὖσαν Αἰολέων, Ἴωνες ἐκ Κολοφῶνος ὀρηθηθέντες ἀφελόμενοι τοὺς Αἰολεῖς ἔσχον »

Εἰς τὸ μεσόγειον δὲ τῆς χώρας ταύτης ἐκτίσθησαν καὶ ἄλλαι πόλεις, ἑξ ὧν ἐπισημώτεραί εἰσι, ἢ ἐπὶ Μαιάνδρῳ Μαγνησία ἀποικία τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνητῶν, ὡς προείπομεν, αἱ Τράλλεις ἀποικία τῶν Ἀργείων καὶ τινῶν Τραλλίων Θρακῶν, καὶ ἡ Νύσα τῶν Λακεδαιμονίων.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ περίπου χρόνους τῆς συστάσεως τῆς Ἴωνικῆς ἀποικίας, ἀποικία Δωριέων ἐκτίσε πρὸς νότον τούτων, εἰς τὰ παράλια τῆς Καρίας καὶ ἐπὶ τῶν νήσων Κῶ καὶ Ρόδου τὴν Δωρικὴν λεγομένην Ἐξάπολιν, ἀπαρτιζομένην ἐκ τῶν πόλεων Ἀλικαρνασσοῦ, Κνίδου, Κῶ, καὶ ἐκ τῶν τριῶν πόλεων τῆς Ρόδου Αἰτῶν Ἰαλίσσου καὶ Καμείρου· μέρος δὲ τῆς αὐτῆς ἀποικίας ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Ἀργείου Ἀθαμένους μετέβη εἰς τὴν Κρήτην ὅπου ἐκτίσαν 10 πόλεις.

Πρὸς νότον δὲ πάλιν τῆς Καρίας ἐπὶ τῆς Λυκίας ἐκτίσθησαν, ἢ Ἀσπενδος ὑπὸ τῶν Ἀργείων καὶ ἡ Σίδη ὑπὸ τῶν Κυρναίων, καὶ ἐπὶ τῆς Κιλικίας οἱ Σόλοι ἑξ οὗ καὶ τὸ Σολοικίειον.

Καὶ ἐπὶ τῆς νήσου Κύπρου διαφοραὶ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐκτίσθησαν, ὀνομαστότεραι τῶν ὁποίων ἦσαν ἢ Πάφος ἀποικία τῶν Ἀρκάδων, ἢ Λάπαθος τῶν Λακεδαιμονίων, ἢ Σαλαμίς τῶν Σαλαμινίων, τὸ Κίτιον καὶ τὸ Κούριον τῶν Ἀργείων καὶ οἱ Σόλοι τῶν Ἀθηναίων.

Πρὸς βορρᾶν δὲ πάλιν τῆς Αἰολίδος εἰς τὰ παράλια τῆς Βιθυτίας ἦσαν ἢ Χαλκηδῶν τῶν Μεγαρέων ἀποικία, ἢ Ἀστακὸς τῶν Ἀθηναίων, ἢ Μιλητούπολις καὶ ἢ Ἡράκλεια ἢ καὶ Πέργασις τῶν Μιλησίων.

Καὶ ἐπὶ τῶν παραλίων δὲ τοῦ Εὐξείνου

νου πόντου πόλεις επίσημοι ἦσαν, πρὸς νότον μὲν ἡ Σινώπη καὶ ἡ Ἀμιός ἀποικίαι τῶν Μιλησίων, ἡ Τραπεζοὺς καὶ ἡ Ἀράσεια τῶν Σινωπέων, πρὸς βορρᾶν δὲ ἐπὶ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου, ἡ Χερρόνησος καὶ ἡ Κάλλατις ἀποικίαι τῶν ἐν Πόντῳ Ἡρακλειωτῶν, ἔπειτα τὸ Παρτικάκιον ἡ Φαραγόρεια ἡ Διοσκοουίδας ἡ Φάσις καὶ ἡ Θεοδοσία τῶν Μιλησίων καὶ πρὸς δυσμὰς ἡ Ὀδησσός καὶ ἡ Ἀπολλωνία τῶν Μιλησίων.

(ἀκολουθεῖ).

ΠΑΛΙΟΤΕΡΑΙ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΑΙ

ΓΝΩΜΑΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓῆΣ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

(συνέχεια καὶ τέλος).

Ὡς γνωστὸν ὁ κόσμος εἶνε ἄπειρος, ἥτοι δὲν ἔχει ὄρια, ἡ δὲ ἡμετέρα Γῆ εἶνε ἐν αὐτῷ ὡσπερ κόκκος ἄμμου ἐν τῷ παμμεγέθει ὠκεανῷ. Ἡμεῖς ἔχομεν τὸν Ἥλιόν μας, τὸ ἡλιακὸν μας σύστημα, ἐν τῷ κόσμῳ ὅμως ὑπάρχουσι πλείστοι ἄλλοι ἥλιοι καὶ ἡλιακὰ συστήματα. Ὁ ἡμέτερος λοιπὸν πλανήτης δὲν εἶνε τὸ κέντρον τῆς δημιουργίας, οὐχὶ ὁ τελικὸς αὐτῆς σκοπός, ἀλλ' ἐν ἐλάχιστον μέρει αὐτῆς κατὰ ταῦτα λοιπὸν ὁ ἐπίλοιπος οὐράνιος κόσμος δὲν ἐγένετο ἕνεκα τῆς Γῆς καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ζώντων.

Ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ Γῆ διήλθε διάφορους μεταβολὰς μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν ἀπέκτισε γανικὸν κύρος. Ἐν τῇ πρώτῃ ἐποχῇ τῆς γενέσεώς της ἦτο πυρρῶδης βευστῆ σφαῖρα, περιβεβλημένη ὑπὸ μεγίστης ἀτμοειδοῦς νεφελῆς, ἥτις περιελάμβανε πάντα τὰ ὕδατα. Εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἄγουσιν ἡμᾶς αἱ περὶ τῶν προσιτῶν βαθυτέρων στρωμάτων τῆς γῆς γε-

νόμεναι παρατηρήσεις, γεγονότα γεωλογικὰ καὶ παλαιοτολογικὰ, καὶ τέλος ἡ ἀναλογία πρὸς ἄλλα οὐράνια σώματα. Καὶ νῦν ἐστὶ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Γῆς εἶνε θερμότερον καὶ πυρρῶδες, καὶ ἴσως ἐν ὑγρᾷ καταστάσει. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν θερμῶν λεγομένων πηγῶν, ἐκ τοῦ ὑγροῦ πυρός, ὅπερ ἐξεμῶνται τὰ ἠφίσταται ὄρη, πρὸς δὲ τούτοις ἡ ἄμεσος παρατήρησις ὅτι αὐξήσας τοῦ βάρους αὐξεί καὶ ἡ θερμότης τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς. Ἄνευ τούτου ἡ κατὰ τοὺς πόλους πίεσις τῆς Γῆς, ἀρμόζουσα εἰς τὴν περὶ τὸν ἄξονα περιστροφὴν αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ.

Εἰς βάθος 120 παρισ. ποδῶν αὐξεί ἡ θερμότης τῆς Γῆς κατὰ 1]0 Κελσίον ἐν τοῖς μεταλλείοις, ἐπὶ δὲ τὰ ἀρτεσιανὰ φρέατα εἰς ὕψος μόνον 92 ποδῶν. Ἐν βάθει 2,000 ποδῶν ὑπάρχει θερμοκρασία 30]0 Κελ. κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς δὲ τούτους εἰς βάθος ἡμίσεως μιλίου ἡ θερμοκρασία εἶνε 100]0 ἥτοι ἡ τοῦ ζέοντος ὕδατος. Βαθύτερον, ἥτοι 5—6 μιλ. θὰ ὑπάρχῃ θερμοκρασία, δυναμένη νὰ τήσῃ τοὺς λίθους, ἐξ ὧν συνίστανται οἱ βράχοι, κατ' ἐξοχὴν τῶν γρανιτῶν.

Κατὰ ταῦτα οἱ γεωλόγοι παραδέχονται γενικῶς, ὅτι ἡ Γῆ τὸ πάλαι ἦτο βευστὸν πυρρῶδες σῶμα, ὅτι τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς εἶναι εἰσέτι τοιοῦτον, καὶ ὅτι μόνον ὁ ἐξωτερικὸς αὐτῆς φλοιὸς εἰς βάθος ὀλίγον μιλίων μέχρι βαθμοῦ τινοῦ ἐψυχράθη καὶ ἐπάγη.

Ἡ ὑγροπυρρῶδης κατάστασις τῆς Γῆς διήρκεσε ἄπειρον χρόνον, κατὰ μικρὸν ὅμως μέρος τοῦ θερμογόνου ἀπέπτη εἰς τὸ ψυχρὸν χάος, ὁ δὲ ἐξώτατος φλοιὸς ἤρξατο νὰ μεταβαίῃ εἰς στερεὰν κατάστασιν, συνάμα δὲ, κατὰ νόμους φυσικοῦς, νὰ συστέλληται, οὕτω δὲ ἐπίεζε τὰ ἐνδότερα μέρη, τοῦθ' ὅπερ ἐγέννησε βήγματα, δι' ὧν ἐξήλθον πάλιν ὑγροπυρρῶδεις ὕλαι, αἵτινες παγεῖσαι ἀπέτελεσαν τὰς πρώτας ἀνωμαλίας τῆς ἐπιφανείας. Ἐκτοτε φαίνεται ὅτι διάφοροι περίοδοι πήξεως καὶ διαρρήξεως τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς ἐναλλάξ διετέθησαν ἀλλήλας

Γενικῶς παραδέχονται, ὅτι αἱ πρώται στερεαὶ λιθώδεις ὕλαι τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς ἦσαν ἐν μέρει γρανιτῆς καὶ γρανιτοειδεῖς λίθοι, οἵτινες ὅμως κατὰ πιθανότητα ἦσαν ἐν ἀρχῇ διαφόρου ποιότητος, πιθανῶς τοιαῦται, ὅποια ἡ ψυχρανθεῖσα λάβα τῶν νῦν ἠφαιστείων.

Κατὰ μικρὸν τῆς ψυχράσεως προβαίνουσης τὸ πάχος καὶ ἡ στερεότης τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ἠύξανε. Κατόπιν ἐν μέρει τῆς πυκνῆς νεφελῆς τῆς περιβαλλούσης τὸν πλανήτην κατέπεσεν ὡς ὕδωρ, ὅπερ περιέβαλε τὴν γῆν, ἥς ἡ ἐπιφανεία ἔπειτα ἐχωρίσθη εἰς ξηρὰν καὶ θάλασσαν.

Τὰ πρώτα ὀργανικὰ ὄντα, φυτὰ καὶ ζῶα, ἐφάνησαν βραδύτερον ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὡς μικροσκοπικὰ ἀπλὰ καὶ μονοκύτταρα σωματίδια, καίμενα κατ' οὐσίαν μεταξὺ φυτῶν καὶ ζῶων.

Τὸ ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων καὶ ψυχροτέρων μερῶν τῆς Γῆς καταπίπτον ὕδωρ μετὰ τῆς ἰσχυρᾶς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως τῆς ὑψηλῆς θερμοκρασίας καὶ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως διεθιβήρωσε τοὺς βράχους, τεμάχια δὲ μικρὰ καὶ μεγάλα παρέρροντο εἰς τὰ ταπεινότερα μέρη, ὅπως τοῦτο συμβαίνει καὶ νῦν, καὶ ἐγένναν τὰ διάφορα γεωλογικὰ στρώματα. Τὸ ὕδωρ χημικῶς καὶ μηχανικῶς διαθιβήρωσκον τοὺς βράχους τείνει νὰ ταπεινώσῃ τὰ ὄρη καὶ νὰ πληρώσῃ τὰς θαλάσσας καὶ τὰς κοιλάδας. Εἰς τὰ στρώματα ταῦτα θάπτονται ὡς εἰς ἀρχεῖόν τι τὰ προστυγχάνοντα ζῶα καὶ φυτὰ. Διὰ τῆς μελέτης τῶν ποικίλων τούτων στρωμάτων ἀνευρίσκομεν τὴν πρόην ἔκτασιν καὶ ποιότητα τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ διδασκόμεθα τὴν φύσιν καὶ τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς τῶν τότε ζῶων καὶ φυτῶν.

Ἐν ἁμμώδεσι καὶ πηλώδεσι στρώμασι εὐρίσκομεν λείψανα παναρχαίων φυτῶν καὶ ζῶων, αἵτινα ἀπώλεσαν τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν χημικὴν σύστασιν, ἀπανθρακωθέντα, ἀπολιθωθέντα ἢ εἰς ἄλλας μεταλλικὰς οὐσίας μεταβληθέντα. Ὀλόκληρα ὄρη συνίστανται ἐξ ἀπειραθί-

μων μικροσκοπικῶν φυτικῶν ἢ ζωικῶν λειψάνων. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐπιπέδου εἰργάσθη ἰδίως ὁ ἀκάματος φυσιοδίφης Ehrenberg ἐκ Βερολίνου, διὰ πλείστων δὲ παραδειγμάτων ἀπέδειξεν, ὅποσον οὐσιώδες μέρος ἔλαβον εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν στρωμάτων τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς καὶ αὐτοὶ οἱ μικροσκοπικοὶ ὀργανισμοί.

Τὰ πρώτα ὄρη συνιστάμενα ἐκ κρυσταλλωδῶν λίθων, δηλ. γρανίτου καὶ σχιστοῦ λίθου, κατέχουσι τὰ βαθύτερα μέρη τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, καὶ δὲν περιέχουσι ὀργανικὰ ὄντα. Ἐκ τριμμάτων τῶν πρωτογενῶν τούτων λίθων, ἐν εἶδει ἄμμου, πηλοῦ, καὶ σωροῦ λίθων, ἐγεννήθησαν τὰ δευτερογενῆ στρώματα, ἀλλὰ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπἄρχον ἐπὶ τῆς γῆς φυτὰ καὶ ζῶα, ὅπερ καὶ εὐρίσκομεν τεταμμένα εἰς τὰ στρώματα ταῦτα. Ἐπ' αὐτῶν ἐγεννήθησαν κατ' ὁμοίον τρόπον τὰ τριτογενῆ στρώματα, ὅποια ἀπαντῶνται ἐν Παρισίοις, Ἰταλίᾳ, παρὰ τὸν Ῥήνον καὶ ἀλλαχοῦ, Ἄνω τούτων κεῖται τὸ τέταρτον στῶμα, ἥτοι τὸ ἐπιπολαιότερον.

Ἡ ψυχρανσις τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς ἦτο θεθαίως λίαν προεχωρηκυῖα ὅταν ἐφάνησαν ἐπ' αὐτοῦ τὰ πρώτα ὀργανικὰ ὄντα. Ταῦτα δὲν ἦσαν κατάλληλα νὰ διατηρηθῶσιν ὡς ἀπολιθώσεις κτλ. ἀλλὰ κατεστράφησαν ἕνεκα τῆς μαλθακότητός των καὶ τῆς χημικῆς συνθέσεως, τὰ δὲ σωζόμενα ὀρυκτὰ ζῶα καὶ φυτὰ εἶνε τελειότερα καὶ ἐποχῆς μεταγενεστέρας. Οἱ πρώτοι ὀργανισμοὶ ἐγεννήθησαν καθὰ παραδέχονται οἱ νῦν φυσιοδίφαι, αὐτομάτως. Ἡ θεωρία ὅμως αὕτη, καθ' ἣν ὀργανικὰ ὄντα δὲν ἐγεννήθησαν παρὰ γονέων ἀλλ' ἐξ ἀνοργάνου, νεκρᾶς ὕλης ἔχει νὰ παλαίσῃ πρὸς πολλὰς δυσκολίας. Ἡ σημερινὴ παρατήρησις καὶ πείρα ἐκλόνησε πολὺ τὴν γνώμην τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ ἄλλων, καθ' ἣν καὶ νῦν ἐτι λαμβάνει χώραν αὐτόματος γένεσις φυτῶν καὶ ζῶων, καὶ ἦν φυσιοδίφαι τινὲς καὶ νῦν ἐτι παραδέχονται. Τούναντίον οἱ πλείστοι δὲν παραδέχονται αὐτὴν διὰ τὴν σήμερον, ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν πρώτην ἐκείνην καὶ ἀρχι-

κὴν ἐποχὴν. Οὐδεὶς φυσιοδίφης ὅμως, ἐν γνώσει διατελῶν τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας δύναται ἀφ' ἑτέρου νὰ παραδεχθῆ ὅτι ἠδύνατο νὰ γεννηθῆ ἢ πλασθῆ ζῶν τι τελειότερου τινὸς εἶδους ὅπως νῦν ἔχει. Ἐὰν δὲν παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τοῦ *Linne*, *Agarrig* καὶ ἄλλων ὅτι ὑπερφυσικὴ τις δύναμις ἐπλασε τὰ φυτὰ καὶ ζῶα, πρέπει νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν τοῦ *Lamank*, *Oken*, καὶ *Darwin* περὶ ἀρχικῆς αὐτομάτου γενέσεως γνώμην, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἀληθεύει διὰ τὴν νῦν συμβαίνουσαν γένεσιν. Ὁ βυθὸς τῶν ὠκεανῶν εἶνε καὶ νῦν ἐτι κεκαλυμμένος ὑπὸ ὕλης τινὸς, ἣτις ἔχει ἰδιότητας ὀργανικῶν ὄντων, καὶ ἦν ὀνομάζουσι *βαθόβιοι* *πηλὸν* (*Haeckel*), ἥτο ἀράγε τοιαύτη ἢ ὕλη ἐξ ἧς ἀνεπτύχθησαν τὰ πρῶτα ὀργανικὰ ὄντα, καὶ δύνανται καὶ νῦν ἐτι ἐξ αὐτῆς αὐτομάτως νὰ γεννηθῶσι τοιαῦτα; Τοῦτο εἶνε ζήτημα ἄλυτον εἰσέτι.

Διὰ τὴν νῦν γένεσιν ὀργανικῶν ὄντων ἀποκτᾷ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον κύρος τὸ τοῦ *Harvey* ἀξίωμα *omne vivum ex ovo* = πᾶς ζῶν ὀργανισμὸς ἐξ ὠοῦ. Παραδέχονται ὅτι ἡ σύνθεσις τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ τῆς ὕλης ἢ φύσις τῶν ἐν τῷ ὕδατι διαλελυμένων οὐσιῶν κατὰ τὴν ἀρχικὴν ἐκείνην ἐποχὴν ἦσαν διάφοροι τῶν σημερινῶν, καὶ ὅτι ἡ ὀλίγη τοῦ ἀέρος καὶ ἡ θερμότης ἔσχον οὐσιώδη ἐπιρροήν.

Πρὸς παραδοχὴν αὐτομάτου γενέσεως φυτῶν καὶ ζῶων ἀπαιτεῖται ἡ ἀπόδειξις ὅτι ὑπῆρξεν ἐν ἀρχῇ ὕλη τις νεκρὰ μὲν ἐπιδεικτικῆ ὅμως νὰ λάβῃ ζωὴν καὶ νὰ ὀργανωθῆ. Τοιαύτην τινὰ ὕλην δὲν γνωρίζομεν, ἢ φυσιολογικῆ χημεία, ὡς φαίνεται, δὲν ἠδυνήθη νὰ παραγάγῃ εἰσέτι τοιαύτην, δὲν ἀπεφάνθη δὲ εἰσέτι ὀριστικῶς περὶ τοῦ δυνατοῦ τοιαύτης παραγωγῆς. Ἄν καὶ ἡ χημεία δὲν κατώρθωσε τοῦτο, ἐπέτυχεν ὅμως νὰ παραγάγῃ ἐξ ἀνοργάνων οὐσιῶν ὀργανικὰς, δηλ. τοιαύτας, ὁποίας μόνον ζῶντες φυτικοὶ ἢ ζωϊκοὶ ὀργανισμοὶ δύναται νὰ παραγάγῃσι, νὰ μιμηθῆ δὲ τοῦτο ὅπερ μόνον ἐν ζῶντι ὀργανισμῷ διὰ τῶν λειτουργικῶν αὐτοῦ δύναται νὰ γεννηθῆ. Τοῦτο δὲ εἶ-

νε ἐν βῆμα πρὸς ἐκεῖνο. Εἶνε πιθανόν ὅτι ἐν τῇ φύσει πλείυτεροι νόμοι καὶ ἀσθενέστερον καὶ βραδύτερον ἐνεργοῦσαι σχέσεις καὶ δυνάμεις ἠδυνήθησαν νὰ παραγάγῃσιν ὀργανικὰς μᾶλλον συνθέτους οὐσίας, ἢ ὅσον τοῦτο δύναται νὰ συμβῆ ἐν χημικῷ ἐργαστηρίῳ, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐνέργεια ὄντα. Καίτοι δὲ δὲν δυνάμεθα ν' ἀποδείξωμεν διὰ πειραμάτων ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ δυνατόν τῆς αὐτομάτου γενέσεως ἐν τῇ ἀρχικῇ ἐποχῇ, ἐκ τούτου δὲν ἐπαταί, ὅτι τοιαῦτα δὲν ἔλαβε χώραν.

Τὸ ζήτημα περὶ τῆς πρώτης γενέσεως τῶν ὀργανικῶν ὄντων ἀπασχόλησεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τοὺς φιλοσόφους, εἰς τὴν νεωτέραν δ' ἐποχὴν τοὺς φυσιοδίφας. Εἰς τὴν πορείαν τῶν αἰώνων ἡ μία γνώμη κατελάμβανε τὴν θέσιν τῆς ἄλλης, ἴσως δὲ καὶ ἡ ἐν συντομίᾳ ῥηθεῖσα γνώμη τῶν νεωτέρων φυσιοδιδῶν διὰ τῆς προόδου τῶν ἐπιστημῶν μεταβλήθη. Ὑπάρχουσι ὅμως τόσσοι λόγοι ὑπὲρ αὐτῆς, ὥστε ὑπάρχει πιθανότης μεγάλη, ὅτι αὐτὴ θέλει ἀποκτήσει νέα ἐρείσματα κατὰ μικρὸν καὶ θέλει εὐρυνθῆ.

Τὰ φυτὰ καὶ ζῶα, ἅτινα ἀπαντῶνται κεχομένα εἰς τὰ βαθύτερα στρώματα τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς (εἰς τὰ μεταξὺ τῶν πρωτογενῶν καὶ δευτερογενῶν κείμενα *Werner*), ἦσαν θαλάσσια, οὐδὲν δὲ ἀπαντᾶται ἐν τῶν ἀναπνεύτων χερσαίων. Ἡ θάλασσα ἦτο λοιπὸν ἡ πρώτη κοιτίς τῶν ζῶντων ὀργανισμῶν. Καὶ τὰ μὲν φυτὰ εἶνε ἐκ τῶν κατωτέρων καὶ ἀτελεστέρων εἰδῶν, τὰ δὲ ζῶα ἀνήκουσι εἰς τὰ ἀκτινωτὰ, μαλάκια κλ. ἀτελεστερα' τούναντίον δὲ ἐκ τῶν τελειότερων φυτῶν καὶ ζῶων, κατεξοχὴν σπονδυλωτῶν οὐδ' ἔγνος ἀπαντᾶται. Τὰ ζῶα ταῦτα ὀνομάζει ὁ *Barraude* πρωτογενῆ, ἡ δὲ Βοημία εἶνε ἡ κλασσικὴ χώρα αὐτῶν. Εἰς τὰ τούτοις ἐπόμενα στρώματα εὐρίσκονται φυτὰ καὶ ζῶα τελειότερα. Τὰ πρῶτα χερσαῖα ζῶα παρουσιάζονται κατὰ τὴν ἐποχὴν, ἣτις παρῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῶν πρωτογενῶν ζῶων καὶ τῆς ἐναποθέσεως τῶν γαιανθράκων, ἀνεπτύχθησαν δὲ ἐκ τῶν θα-

λασίων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἔλειπον εἰσέτι φυτὰ δικοτυλήδονα, πτηνὰ καὶ μαστοφόρα ζῶα. Τὰ λείψανα αὐτῶν ἀπαντῶνται εἰς τὰ τριτογενῆ στρώματα.

Ἐν δυνατῇ συντομίᾳ ἐξεθέσαμεν περιληπτικῶς τὰς ἐπισημοτέρας θεωρίας περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐπιφύλασσόμενοι ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ νὰ εἰσελάβωμεν λεπτομερέστερον εἰς τὴν θεωρίαν, ἣν ἐννοοῦσιν οἱ φυσιοδίφαι ὑπὸ τὸ ὄνομα *Druinitismus* ἀπὸ τοῦ διασώμου καὶ μεγαλοφυοῦς Ἀγγλοῦ φυσιοδίφου *Charles Darwin*. Γ. Δ.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΘΗΒΑΪΚΩΝ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΦΑΡΑΩΝΙΚΩΝ ΤΑΦΕΙΩΝ.

ΥΠΟ

Κ. Ι. ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗ.

Ἐπὶ τῆς δυτικῆς τῶν Θηβῶν κλιτύος ἐκτείνεται χωρὸς κατάξηρος, ἄγριος, ὑπ' ὕψηλῶν ἀποτόμων λίθων περιβαλλόμενος ἀληθῶς τόπος κλαυθμῶνος, ἐν ᾧ αἱ τῶν βασιλέων θῆκαι ἐν σπηλαίοις λατομητοῖς θαύμαστῶς κατεσκευάζοντο καὶ περισπούδαρον θέαμα τῷ παρατηρητῇ παρείχον διὰ τε τὴν καλλιτεχνικὴν τῶν βασιλικῶν ταφῶν ἀξίαν τὸ σπουδαῖον τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπαντωμένων ἐπιγραφῶν ἐξ ὧν πολὺτιμα φιλοσοφικὰ ἀξιόματα ἢ ἐπιστήμη παραλαβούσα μετέδωκε τοῖς συγχρόνοις εἰς αἰδίων ἐκμαρτύριον τῆς μεγάλης περὶ τε τὴν ἀστρανομίαν καὶ ψυχολογίαν προόδου τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων.

Οἱ μέχρι τοῦδε εὐρεθέντες καὶ ἀνεῳχθέντες τάφοι τῶν Βασιλέων ἀριθμοῦνται δώδεκα, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνταξιάσθησαν τὰ σώματα τῶν Φαραῶ, τῶν καταγομένων ἀπὸ τῆς τῶν Θηβαίων ἢ Διοσπολιτῶν III', IV', καὶ K' Δυνα-

στείας· οὐδεμία τάξις διαφυλάχθη οὔτε τῆς δυναστείας, οὔτε τῆς διαδοχῆς εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ τόπου τῶν διαφόρων αὐτῆς βασιλικῶν τάφων· ὁ καθείς τούτων κατεσκεύασε τὸν ἴδιον αὐτοῦ ὅπου ἐστοχάσθη νὰ εὕρῃ ἱκανὰς πέτρας καὶ προσφόρους ὡς πρὸς τὴν ἀναλογίαν τοῦ ταφείου του· ἡ ῥηθεῖσα κοιλὰς εἶναι ἐπισσωρευμένη καὶ ἐπιστιβαγμένη σχεδὸν ἀπὸ λόφους θραυσμάτων πετρῶν, τῶν ἐξαχθεῖσιν ἀπὸ τὴν πολύμοχθον φρικτοτάτην ἐκείνην ἐργασίαν τῆς λιθοτομίας, τὴν γενομένην εἰς τὰ βῆθη τοῦ ἀποτόμου τούτου ὄρους, ἀφ' οὗ τις διέλθη διὰ μιᾶς τοιαύτης ἀπλῆς Πύλης, εἰσέρχεται ὡσαύτως εἰς στοὰς μεγάλας κεκαλυμμένας μὲ ἀνάγλυφα τέχνης ἀρίστης, διαφυλάττοντα τὰ περισσώτερα αὐτῶν τὴν φαιδρότητα καὶ ζωηρότητα τῶν χρωμάτων· μετὰ δὲ τὰς στοὰς ὑπάρχουσι αὐλαὶ στηριζόμεναι ἐπὶ κτιστῶν ποδῶν πολυτελεστέρως καλλωπισμένων· καὶ τέλος ἐπαταί ἡ κυριώτερα αὐλὴ καὶ εὐρύτερα πασῶν τῶν ἄλλων, τὴν ὁποίαν οἱ Αἰγύπτιοι ὀνόμαζον χρυσῆν, κατὰ δὲ τὸ μέσον ταύτης ὑπῆρχεν ἡ ὑπερμεγέθης λάρναξ, εἰς τὴν ὁποίαν ἔκειτο κεκαθεισμένος καὶ τεταριγευμένος (βαλσαμωμένος) ὁ νεκρὸς τοῦ βασιλέως· εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγραφῶσιν λεπτομερῶς τὰ ἄπειρα ἀνάγλυφα τὰ περιεχόμενα εἰς αὐτὰ τὰ ὑπόγαια καὶ ἢ πληθὺς τῶν ἐπιγραφῶν· ἀλλ' ὅσον πρὸς γενικὴν ἰδέαν ἐκθέτονται τὰ ἐφεξῆς, διότι ὁ ὠραῖσμός αὐτῶν τῶν βασιλικῶν τάφων ὑπῆρχε συστηματικὸς, καὶ ὅσα ἂν εὐρίσκωνται εἰς τὸν ἕνα, τὰ αὐτὰ σχεδὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους· ἐπὶ τῆς Πύλης τῆς πρώτης εἰσόδου ἀνωθεν θεωρεῖται γεγλυμμένον ἐν ἀνάγλυφον (τὸ αὐτὸ θεωρεῖται καὶ ἐπάνω ὧλων τῶν ἄλλων πρώτων θυρῶν τῶν βασιλικῶν μνημάτων ἐπίσης) τὸ ὁποῖον εἶναι ὡς προοίμιον, ἢ προέκθεσις τῶν ἐνδον καλλωπισμάτων τῶν Φαραωνικῶν αὐτῶν ταφῶν· εἰς γεγλυμμένον κύτρινος δίσκος ἔχει ἐν τῷ μέσῳ τὸν Ἥλιον ὡς κρισκέφαλον, τοῦτέστι τὸν Ἥλιον δυόμενον καὶ ὑπερχόμενον τὸ κάτωθεν ἡμισφαίριον, καὶ λατρευόμενον παρὰ τοῦ

γονυπετούντος βασιλέως ἐκ δεξιῶν τοῦ δίσκου, ἤρουν πρὸς Ἀνατολάς, εἶναι ἡ θεὰ Νέφθυς (ἡ Ῥέα τῶν Αἰγυπτίων), καὶ ἐξ ἀριστερῶν ἦτοι πρὸς Δύσιν ἡ Ἴσις, κρατοῦσα τὰ δύο ἄκρα τῆς πορείας τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἐπάνω ἡμισφαίριον· περὶ δὲ τὰ πλάγια τοῦ Ἡλίου εἶναι γεγλυμμένος εἰς μέγας Κάνθαρος, ὡς ἐμβλημα τῶν ἐνταῦθα, ἔσον καὶ ἀλλαχοῦ γεννήσεως καὶ διαδοχῆς.

Ἡ ἔννοια τούτων πάντων ἀνάγεται εἰς τὸν τελευταῖον βασιλέα, ὁ ὁποῖος καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του, καθ' ὁμοίωσιν τοῦ διατρέχοντος Ἡλίου ἀπ' Ἀνατολῶν εἰς Δυσμᾶς, ὀφείλει ὡσαύτως καὶ αὐτὸς νὰ εἶναι ὁ ζωοπάροχος, ὁ φωτοδότης τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἡ πηγὴ ὕλων τῶν τε φυσικῶν καὶ ἠθικῶν ἀγαθῶν πρὸς τοὺς ἐγκατοίκους· εἰς τὸ ῥηθὲν ἐπὶ τῆς Πύλης ἀνάγλυφον θεωρεῖται εἰσέτι μία ἐπιγραφή, ἡ ὁποία μεθερμηνευμένη ἔχει οὕτως: «Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Ὁσίρις κύριος Ἀμεντόφ τοῦ Ἰδοῦ· δίδωμεν μονὴν πρὸς κατοικίαν εἰς τὸ δυτικὸν Ἰερὸν Ὄρος, πρὸς σὲ τὸν βασιλέα κύριον τοῦ κόσμου Ἀμεντόφ κτλ. ἐπὶ ζῶν». αὐτὴ ἡ ὑστάτη φράσις δεικνύει, ὅτι οἱ τάφοι αὐτοῦ τῶν Φαραῶν, ἔργα πολὺπύνα μέγιστα, κατεσκευάζοντο ἐπὶ ζώντων αὐτῶν· διὸ καὶ πρώτη φροντίς πάντων τῶν Αἰγυπτίων Βασιλέων ἦτο, κατὰ τὸ γνωστὸν πνεῦμα τοῦ παραδόξου αὐτοῦ καὶ διαφορετικοῦ ἔθνους, τὸ νὰ προνοήσωσιν ἀμέσως περὶ κατασκευῆς ταφείου τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ γείνηται πρὸς αὐτοὺς καταφύγιον ἔσχατον· πρὸς δὲ ἀποτροπὴν ὁποιασδήποτε ἰδέας κακοῦ οἴωνου, ἐπὶ τῆς κατασκευῆς τούτου, ἔτι ζώντων αὐτῶν, κείται εἰς ὕλους αὐτοὺς τοὺς τάφους ἔνδον τῆς πρώτης εἰσόδου ἀριστερῶθεν εἰς Πίναξ παραμυθητικῆς, εἰς τὸν ὁποῖον ὄραται βασιλικῶς ἐσχηματισμένος ὁ Φαραῶν, παρρησιαζόμενος εἰς τὸν ἱερακόμορφον Γρᾶ τοῦτέστι τὸν Ἡλίον, ὅστις ἀψυθονόμενος εἰς αὐτὸν τὸν φέροντα ἐπὶ τῆς γῆς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐκφράζεται οὕτως: «Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Γρᾶ, Θεὸς μέγας καὶ Κύριος τοῦ Οὐρανοῦ· ἡμεῖς παρέχομέν σοι μακρότητα ἡμερῶν, ἵνα

βασιλεύης ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐνεργῆς, τὰ βασιλικά καθήκοντα τοῦ Ὄρου εἰς τὸν Κόσμον.»

Ἡ τῆς πρώτης στοᾶς ὁροφὴ εἶναι ὡσαύτως καταγεγραμμένη δι' ὑποσχέσεων μεγάλων πρὸς τὸν βασιλέα διὰ τὴν ἐπὶ γῆς ἔκτασιν τῆς ζωῆς αὐτοῦ· μετὰ δὲ ταύτην τὴν στοᾶν ἔπεται μικρὰ αὐτὴ περιέχουσα διάφορα ἀνάγλυφα, εἶτα δὲ ἄλλας στοᾶς καὶ αὐτὰς κεκαλυμμένας μὲ μίαν μεγάλην σειρὰν Πινάκων, περιστόντων τὴν τοῦ Ἡλίου πορείαν ἐπὶ τὸ καθ' ἡμᾶς ἡμισφαίριον, (δηλοῦσαν εἰκονικῶς τὴν τοῦ βασιλέως ζωὴν), καὶ ἀπέναντι τούτου ἐπὶ τὸν τοίχον τὴν πορείαν πάλιν τοῦ Ἡλίου ἐπὶ τὸ κάτω ἡμισφαίριον, (εἰκῶν αὐθις τοῦ βασιλέως μετὰ θάνατον)· πληθὺς ἔτι Πινάκων θεωροῦνται ἀναφορικῶς εἰς τὴν πορείαν τοῦ Ἡλίου, καὶ διηρημένον εἰς δώδεκα σειρὰς, καὶ ἐφ' ἑκάστην μία Πύλη κατ' ἀριθμὸν τῶν δώδεκα ὥρων τῆς ἡμέρας, αἱ ὁποῖαι Πύλαι φυλάττονται παρὰ ἐνὸς μεγάλου ὄψεως· τὰ δὲ ἔρπετά ταῦτα ἔχουσι πάντα τὰς σημασίας των, οἷον Ζατεμπερβάλ, ὄφις ἔχων πυροβόλον ὄμμα, Ταπανθῶ, τὸ κέρασ τοῦ Κόσμου, κτλ. περὶ δὲ τὰ πλάγια τῶν φοβερῶν τούτων φυλάκων, ἀναγινώσκειται τοῦτο: «κατοικεῖ εἰς τὴν μεγάλην ταύτην Πύλην, τὴν ὁποίαν ἀνοίγει εἰς τὸν Θεὸν Ἡλίον»· πλησίον τῆς πρὸς τὴν Ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου πρώτης Πύλης, κατέγραψαν τὰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας τῆς ἡμέρας ἀστρονομικῶς ὑπὸ σχῆμα ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι φέροντες ἀστέρα ἐπὶ κεφαλῆς βαδίζουσι πρὸς τὸ βάθος τοῦ τάφου, καὶ δεικνύουσι διὰ τῆς τοιαύτης πορείας τὸν δρόμον τοῦ Ἡλίου. Ἐφ' ἑκάστην δὲ τῶν δώδεκα τούτων ὥρων ἐνεχάραζαν τὸ πλοῖαριον τοῦ Ἡλίου, πλέον εἰς τὸν οὐράνιον ποταμὸν ἐπὶ τὸν αἰθέρα, τὸν ὁποῖον ἐδόξαζον ὡς ἀρχὴν πάντων τῶν ἐν τῇ φύσει κατὰ τὴν μυθώδη αὐτῶν φιλοσοφίαν· κατὰ τὴν πρώτην λοιπὸν ὥραν τὸ πλοῖαριον αὐτὸ ἀποπλέον, λατρεύεται παρὰ τῶν πνευμάτων τῆς Ἐω' μεταξὺ δὲ τῶν Πινάκων τῆς δευτέρας ὥρας, παρατηρεῖ-

ται ὁ μέγας ὄφις Ἀποφίς, ὁ ὀνομαζόμενος παρ' Αἰγυπτίους ἀδελφός, καὶ ὄμου ἐχθρὸς δοξαζόμενος τοῦ Ἡλίου, ἐπιτηρούμενος παρὰ τῆς θεότητος Ἀτμοῖ εἰς τὴν τρίτην ὥραν ὁ Ἡλῖος φθάνει εἰς τὴν οὐράνιον ζώνην, ὅπου ἀποφασίζει τὸ περὶ τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν τόπων εἰς τοὺς ὁποῖους μέλλουν νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὴν νέαν αὐτῶν μεταφασίαν· ὅπου βλέπεται ὡσαύτως ὁ Ἄτμοῦ καθεζόμενος ἐπὶ τοῦ βήματος αὐτοῦ ζυγοστατῶν τὰς ἀνθρωπίνους ψυχὰς τὰς παρρησιαζόμενας πρὸς αὐτὸν κατὰ τάξιν· τούτων δὲ μία ὡς καταδικασμένη, φέρεται πάλιν εἰς τὴν γῆν εἰς ἓνα σκάφος, διευθυνομένη πρὸς τὴν Πύλην τὴν φυλαττομένην παρὰ τοῦ Ἀνεπῶ (Ἀνούβιως), καὶ ὅπου αὐτὴ ἄγεται βραδύζομένη παρὰ κυνοκεφάλων, ἐμβλημα δὲ τοῦτο τῆς οὐρανόου δικαιοσύνης· ὁ καταδικασθεὶς ὄραται ὑπὸ μορφήν χοίρου καὶ ἄνωθεν τούτου ἀναγινώσκειται διὰ μεγάλων χαρακτήρων Ἱερογλυφικῶν ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ· καὶ ἀναμφιβόλως ὡς παράνομον καὶ κεφαλαϊῶδες ἁμάρτημα ἐδόξαζον οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τὴν ἀθηργίαν, καθὼς καὶ τὴν λαγνείαν, τὴν ἀργίαν καὶ ὀκνηρίαν καὶ τ' ἄλλα, καὶ τοὺς μὲν διεσθαρμένους ὑπὸ τῆς ἀσωτίας παρίστων ὑπὸ μορφήν τράγου (ὡς ζῶου λάγνου), τοὺς δὲ ὀκνηροὺς ὑπὸ μορφήν χελώνης (ὡς βραδυπόρου), ὡσαύτως καὶ τὰς ἄλλας κακὰς ἐξεις ἀναλόγως καὶ καταλλήλως. Ὁ Ἡλῖος ἐπισκέπτεται κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν τὰ Ἡλίσια πεδία τῆς Αἰγυπτιακῆς φυλαρίας, κατοικοῦμενα ἀπὸ τὰς μακαρίας ψυχὰς τὰς ἀναπαυομένας ἀπὸ τοὺς γηίνους πόνους, αἵτινες φέρουσιν ἐπὶ κεφαλῆς πτερὸν στρουθοκαμήλου, ὡς ἐμβλημα τῆς εὐθείας καὶ ἐναρέτου αὐτῶν διαγωγῆς, τρυγῶσαι τοὺς καρπούς τῶν οὐρανόου δένδρων.

Ἡ τοῦ Ἡλίου πορεία εἰς τὸ κάτω ἡμισφαίριον τοῦ σκότους, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν δώδεκα ὥρων τῆς νυκτός, τοῦτέστιν ὅλον τὸ ἐναντίον ἐκ διαμέτρου τῆς ῥηθείσης προτέρας σκηνῆς, εἶναι γεγλυμμένον ἐπὶ τὸν ἀπέναντι τοίχον τῶν βασιλικῶν τάφων· ἐνταῦθα ὁ

Ἡλῖος μεγαλοπρεπῶς τρέχει τὰς ὑπογείους ζώνας, εἰς τὰς ὁποίας προεδρεύουσι διαφόρων σχημάτων θεότητες ὀπλισμέναι μὲ σπάθας· ἐπ' αὐτὰς τὰς ζώνας ἡ κύκλος κατοικοῦσιν αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν, δοκιμάζουσαι διαφόρους τιμωρίας, καὶ αὐτὸς ἦτον ὁ τόπος τῆς κολλάσεως τῶν Αἰγυπτίων· αἱ ἁμαρτωλαὶ ψυχαὶ τιμωροῦνται κατὰ διαφόρους τρόπους εἰς τὰς περισσοτέρας ζώνας, ἡ κύκλος αὐτοὺς τοὺς καταχθονίους, τοὺς ἐπισκεπτομένους παρὰ τοῦ Ἡλίου· οἱ Αἰγύπτιοι παρίστων ἐκεῖνα τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα τὰ τραχυνθέντα ἐμμόνως εἰς τὴν ἁμαρτίαν, πάντοτε ὑπὸ σχῆμα ἀνθρώπινον, καὶ ἐνίοτε ὑπὸ μορφῆς συμβολικῆς Γερανοκεφάλων ἢ Ἱερακοκεφάλων, ζωγραφισμένων πάντων τούτων μὲ βαφὰς ὅλως μαύρας, πρὸς ἐνδειξιν τῆς πονηρίας καὶ ἀχρείας αὐτῶν φύσεως, καὶ τῆς καταδίκου αὐτῶν ἀτελευτήτου διαμονῆς εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ σκότους. Οἱ μὲν τούτων ὄρωνται σφικτότατα δεδεμένοι εἰς Πασσάλους, καὶ οἱ τῆς ζώνης φύλακες κινουντες σπάθας κατ' αὐτῶν ἐλέγχουσιν αὐτοὺς διὰ τὰ πεπραγμένα παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς· ἄλλοι δὲ κρεμάμενοι κάτω τὴν κεφαλὴν, ἄλλοι τὰς χεῖρας ἔχοντες δεδεμένας καὶ τὴν κεφαλὴν κεκομμένην, βαδίζουσι κατὰ σειρὰς ἐκτεταμένας, τινὲς πάλιν τὰς χεῖρας ἔχοντες ὀπισθεν δεδεμένας, σύρουσιν ἐπὶ τῆς γῆς τὰς καρδίας των, ἀπεσπασμένας ἀπὸ τὰ στήθη των· εἰς δὲ μεγάλους λέβητας ἀλλαχοῦ βράζονται ἄλλαι ψυχαί, ἢ ὑπὸ σχῆμα αὐτῶν ἀνθρώπινον, ἢ ὑπὸ ὄρνέου τινός, ἢ καὶ αἱ κεφαλαὶ μόνον αὐτῶν καὶ αἱ καρδίαι.

Εἰς ἑκάστην ζώνην ἡ κύκλος πλησίον τοῦ ἁμαρτήματος, ἀναγινώσκειται Ἱερογλυφικῶς ἢ, τε καταδίκη καὶ ἡ τιμωρία οὕτως: «αὐταὶ αἱ κακαὶ ψυχαί, μήτε βλέπουσι τὸν Θεόν, ὅτε διαχέει τὰς ἀκτίνας του ἀλλ' οὔτε ἀκούουσι τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὅταν διέρχεται τὰς ζώνας αὐτῶν»· ἐξ ἐναντίας δὲ ὅπου ὄρωνται αἱ δίκαιαι ψυχαί· θεωροῦνται γεγραμμένα ἄνωθεν τούτων τὰ ἐφεξῆς: «αὐταὶ εὖρον χάριν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Θεοῦ, αὐταὶ κατοικοῦσι τὰς τῆς δόξης

μονάς, ἔνθα αὐταὶ μὲν ζῶσι ζωὴν οὐράνιον, εὐφραίνόμεναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ, τὰ δὲ ἀφθέντα παρ' αὐτῶν σώματα ἀναπαύονται διὰ παντός εἰς τοὺς τάφους αὐτῶν.» Αὐταὶ αἱ δύο ῥηθεῖσαι σειραὶ τῶν γεγλυμμένων πινάκων πληροφοροῦσιν ἡμᾶς ἀπαχρόντως περὶ τοῦ συμβάματος τῆς τῶν Αἰγυπτίων ψυχολογίας καὶ κατὰ τὰ δύο ταῦτα τὰ ἐπισημότερα καὶ ῥητικότερα περὶ τῶν ἀμοιβῶν καὶ τῶν ποινῶν τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐντελεστάτα ἀποδεικνύεται καὶ βεβαιούται τὸ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς δόγμα καὶ τῶν Αἰγυπτίων, περὶ οὗ οἱ ἀρχαῖοι συνέγραψαν' καὶ τῷ ὄντι αὐτὴ ἡ πειθὴ τῆς μετὰ θάνατον ὑπάρξεως τῶν ψυχῶν εἶναι μεγίστη καὶ παραμυθίας διηνεκοῦς εἰς τὸν μετὰ σώματος τοῦτον βίον, διότι ὁ πιστεύων εἰς τὴν τῆς ψυχῆς ἀθανασίαν, εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, καὶ εἰς τὰς ποινὰς ἐκείσε καὶ εἰς τὰ βραβεῖα ἀδικουμένου, ἔχει ἐκδικητοῦ ἐλπίδα, πάσχων μὲ ὅποιονδῆποτε τρόπον, ἔχει λυτρωτοῦ προσδοκίαν, φοβούμενος τὸν θάνατον, ἔχει τῆς μελλούσης μακαρίας ζωῆς τὴν πεποίησιν ἀναγκαῖος ἔτι καὶ ὁ περὶ τῶν μελλόντων ποινῶν καὶ τιμωριῶν φόβος εἰς τὴν εὐστάθειαν καὶ εἰρηναίαν κατάστασιν τῆς τῶν ἀνθρώπων δημηγύρεως, ὡς ἀποτρεπτικὸς εἰς τοὺς ἔχοντας τὴν τῆς συνειδήσεως μάστιγα παντός εἶδους μελετουμένου κρυφίως κακοῦ' καὶ οὐ μόνον οἱ Αἰγύπτιοι κατὰ τοὺς ῥηθέντας Πίνακας εἶχον βεβαιότητα περὶ τοῦ Δόγματος τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, διότι ὅσα ἐπιστεῦοντο περὶ μελλούσης ζωῆς, ταῦτα καὶ κατεγράφοντο εἰς τε τοὺς Ναοὺς αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ ταφεῖα, ἀλλὰ καὶ ἔργου αὐτοῖς τὴν τῶν ψυχῶν ὑπαρξίν ἐπισημοτέρως ἐδείκνυον διὰ τῶν βαλσάμων, τῶν ἐνταφιασμῶν καὶ τῶν πολυτελῶν μνημείων.

Ἡ ψυχολογικὴ αὐτὴ στοὰ περιέχεται καὶ εἰς τοὺς δύο τοίχους ταύτης, καὶ εἰς τὰς δύο πρώτας αὐλὰς τῶν μνημάτων τοῦ Φαραῶ, καὶ μάλιστα τοῦ πέμπτου Ῥαμμεσσᾶ, εἰκονίζουσα, ὡς ἐρρέθη, διὰ τοῦ καταπληκτοτάτου τούτου θεάματος τὴν τῶν ψυχῶν διπλῆν στάσιν' ἔ-

τι μία ὁμοία ὑπόθεσις, ἀλλὰ συντεταγμένη κατὰ νοῦν ἀπ' εὐθείας ἀστρονομικόν, καὶ κατὰ μέθοδον τακτικότεραν, διότι αὐτὸς ὡς Πίναξ μαθήσεως, εἶναι ἐξηπλωμένος καθ' ὅλον τὸν ὄροφον, καὶ περιλαμβάνει καθ' ὅλον τὸ μήκος τὴν δευτέραν στοάν, καὶ τὰς δύο ἐπομένους αὐλὰς' ὁ οὐρανὸς, ὑπὸ σχῆμα γυναικὸς, τῆς ὁποίας τὸ σῶμα εἶναι πεποικιλμένον μὲ ἄστρα, περικαλύπτει τὰ τρία μέρη αὐτῆς τῆς μεγάλης γεγλυμμένης ἱστορίας' τὸ σῶμα ταύτης τῆς γυναικὸς ἐκτείνεται καθ' ὅλον τὸ μήκος τοῦ Πίνακος, ἡ κεφαλὴ αὐτῆς νεύει πρὸς Δύσιν, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες περατοῦσι τὰ ὅρια τοῦ μήκους τοῦ Πίνακος διηρημένου εἰς δύο γραμμὰς ἴσας' ἡ μὲν κατὰ τὸ ἀνώτερον μέρος παριστᾷ τὸ ἀνώτερον ἡμισφαίριον καὶ τὴν πορείαν τοῦ Ἡλίου κατὰ τὰς δώδεκα ὥρας τῆς ἡμέρας, ἡ δὲ κατὰ τὸ κατώτερον μέρος γραμμὴ τὸ λοιπὸν ἡμισφαίριον καὶ τὴν κίνησιν τοῦ Ἡλίου εἰς τὸ διάστημα τῶν δώδεκα ὡρῶν τῆς νυκτός.

Ἡ καθεκάστη ὥρα τῆς ἡμέρας διαγράφεται ἐπὶ μὲν τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα δι' ἐνὸς δίσκου ἐρυθροῦ, εἰς δὲ τὸν Πίνακα διὰ δώδεκα πλοιαρίων, εἰς τὰ ὅποια φαίνεται πλέον ὁ Ἡλιος εἰς τὸν ὠκεανὸν (αἰθέρα) τοῦ οὐρανοῦ' καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ὥραν καθ' ἣν ἀποπλέει, δέχεται τὴν τῶν θεοτήτων ἐκάστης ὥρας λατρείαν' εἰς τὴν δευτέραν, ἡ ψυχὴ τοῦ βασιλέως ἐκείνου τοῦ ὁποίου εἶναι τὸ Ταφεῖον, προὔπαντᾷ τὸ πλοιαρίον τοῦ Ἡλίου καὶ προσκυνεῖ τὸ φῶς αὐτοῦ, εἰς τὰς λοιπὰς ὥρας, τὸ πλοιαρίον παραπλέει τὴν οἰκίαν τῶν μακαρίων, κατάρφτον ὅλον μὲ παντοδαπὰ δένδρα, εἰς δὲ τὴν δωδεκάτην καταδύει εἰς τὸ λοιπὸν ἡμισφαίριον τῆς νυκτός' κατ' αὐτὸν ἔτι τὸν ὄροφον ὑπάρχουσι τόποι Ἱερογλυφικοὶ τῆς τῶν ἄστρον θέσεως καὶ τῶν ἐπιφροῶν αὐτῶν καθ' ὅλας τὰς ὥρας ἐκάστου μηνός.

(ἔπεται συνέχεια)

ΠΕΔΙΑΔΕΣ ΚΑΙ ΝΗΣΟΙ ΕΚ ΚΡΥΣΤΑΛΛΟΥ.

(συνέχεια καὶ τέλος ἴδε φυλ. Κ')

Ὁ παρὰ τὴν Νεάπολιν Βεζούβιος εἶναι μεταξὺ τῶν νῦν τριῶν Ἡραιστειῶν τῆς Εὐρώπης τὸ καταστρεπτικότερον εἰς τοὺς παρακειμένους τόπους. Κατὰ τὴν ἔκρηξιν τούτου τῆς Ἡ' Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1794 ἀνεπήδησεν ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὑπερμεγέθους πύρινος στήλη, ἐκσφενδονίσασα ἔνθεν κῆκεῖθεν πέτρας καὶ λάβας. Ἡ ἔκρηξις αὐτὴ κατεκλόνει τοὺς παρακειμένους τόπους, ἡμέρας δὲ πολλὰς περιεκαλύπτετο ἅπασα ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ ὄρους ὑπὸ μελανῶν ἀτμῶν. Ὅτε δὲ ἠλαττώθη ὀλίγον ὁ θυμὸς τούτου, καὶ διεσκεδάσθησαν οἱ ἀτμοὶ, ἐφάνη ἡ πρότερον ὑψηλότερα κορυφὴ τοῦ Βεζούβιου καταβεβυθισμένη μὲ τὸν κρατῆρα εἰς τὰ ἐνδότερα βάραιθρα τοῦ ὄρους.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1760 ἐξεσφενδόνισε τοιαύτην λάβαν, ὥστε περιεκάλυψε πλείστους ὄρους παρακειμένους τόπους, τὸ δ' ἔτος 1794 ἡ λάβα τούτου κατέκαυσε τὴν πόλιν Τόρε δὲλ Γρέκο (Πύργος τοῦ Ἑλλήνος) ὡς πρὸ πολλῶν αἰώνων τὰς ἀνασκαπτομένας πρὸ πολλοῦ πόλεις Ἡρακλείαν καὶ Πομπηίαν. Εἶναι δὲ ἡ λάβα παχὺ καὶ μίγμα ὀρυκτῶν, ἥτοι λίθων, διαφόρων χωμάτων, μεταλλῶν, θείων καὶ ἄλλων τοιούτων, ἅτινα διαλυόμενα ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ πυρὸς τοῦ Βεζούβιου ἐξέρχονται ὀρμητικώτατα ἐκ τοῦ κρατῆρος τούτου καὶ σχηματίζουσι μέγαν ποταμὸν πύρινον, ἡσύχως καταρρέοντα καὶ κατερημόνοντα πᾶν τὸ προστυχόν. Μόνον ἡ φυγὴ δύναται νὰ ἐώσῃ τὸν ἀνθρώπον ἐκ τῆς καταστροφῆς ταύτης, οὐδὲν δ' ἕτερον δύναται νὰ ἀντιταχθῆ κατὰ τῆς ὁρμῆς τῆς. Ὁ τοιοῦτος ποταμὸς τῆς λάβας ὅταν καταρρέῃ ἐν καιρῷ νυκτός παρέχει θέαμα τρομερὸν καὶ ἐξάίσιον' διότι φαίνεται ὡς πύρινος θάλασσα καὶ ὡς πύρινοι καταρράκται.

(ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.)

Πολλάκις ὁ Βεζούβιος ἀντὶ λάβας ἐκπέμπει λεπτήν καὶ θερμοτάτην στάκτην, ἥτις διασκορπίζεται μακρὰν πολλὰ μίλια καὶ καλύπτει ἅπασαν τὴν παρακειμένην γῆν. Αὕτη εἶναι ὀλεθριώτερα τῶν ἐκρήξεων τοῦ πυρὸς καὶ τῆς λάβας' διότι πολλάκις ὁ ἀνθρώπος δὲν δύναται ν' ἀποφύγῃ τὴν ταχέαν πτώσιν τῆς. Ἡ εἰς τὸν ὀρίζοντα ἔκρηξις τῆς μεταβάλλει τὴν ἡμέραν εἰς σκοτεινοτάτην νύκτα.

Ὁ κρατῆρ τοῦ Βεζούβιου μετατίθεται σχεδὸν καθ' ἐκάστην ἔκρηξιν' διότι συνίσταται ἐκ διακεκαυμένων ὑλῶν. Μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1754 ἔκρηξιν τούτου μετεβλήθη ὁ κρατῆρ αὐτοῦ λίαν περιέργως. Ὁ κρατῆρ ἦτο σχεδὸν πλήρης ἐκ τῶν ἐκρηφθέντων διακεκαυμένων λίθων, στάκτης καὶ ἄλλων τῆς αὐτῆς φύσεως ὑλῶν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ ἔμεινεν ὀπῆ τις δι' ἧς ἐξηκολούθει νὰ ἐξέρχεται εἰσέτι καπνὸς καὶ στάκτη, εἶτα δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐσχηματίσθη περ' αὐτὸν μικρὸς τις λόφος, ἐκ τοῦ ὁποίου διεχύθη περίξ μικρὸς τις ρύαξ πλήρης λάβας.

Γράψαντες τὰ ὀλίγα ταῦτα περὶ τοῦ Βεζούβιου, νομίζομεν ὅτι καλὸν εἶναι νὰ εἰπώμεν καὶ τινα περὶ τῆς φύσεως τῶν Ἡραιστειῶν, περὶ τῆς αἰτίας ἧτις παράγει τοιαῦτα πυρίπνοα ὄρη ἐν τῷ κόσμῳ, ἅτινα ἐνῶ ἀπ' ἐνὸς μεγίστας καταστροφῆς παρέχουσι εἰς τοὺς παρακειμένους τόπους, ἀπ' ἑτέρου ὅμως παρέχουσι εἰς τοὺς θνητοὺς θέαμα μεγαλοπρεπέστατον ἄξιον τοῦ ποιητοῦ τούτων, καὶ ἐξυψοῦσι τὴν διάνοιαν αὐτῶν ὑπεράνω τῶν ἐπιγείων παθῶν καὶ τῶν ταπεινῶν τίθων.

Ταῦτα δὲ πάντα θέλομεν πορισθῆ ἐκ φυσικῶν τινῶν συγγραμμάτων χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἐκείνων τοῦ περιόδικου τούτου, ὅσοι δὲν ἠτύχησαν νὰ μελετήσωσι τοιαῦτα.

Τὰ Ἡραιστεια λοιπὸν θεωροῦνται ὡς ὑπόγειοι ἀγωγοὶ, δι' ὧν συγκοινωνεῖ ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς μετὰ τῶν σπλάγγων αὐτῆς. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πάντα κείνται ἐπὶ νήσων ἢ εἰς τὰ ἄκρα τῶν Ἡπειρῶν. Σήμερον ὑπάρ-

χουσι 200 τοιαῦτα, ὧν κυριώτερα εἶναι ἐν Εὐρώπῃ ὁ Βεζούβιος, ἡ Ἐκλα καὶ ἡ Αἴτνη, ἐν Ἀφρικῇ δὲ τὰ ἡφαιστεια τῶν Καναρίων νήσων καὶ τῆς Βουρβῶνος, εἰς δὲ τὴν Ἀσίαν τὰ τῆς Καμπόσιας. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὰ περιφημότερα τούτων εἶναι τὰ τοῦ Μεξικοῦ καὶ τῶν Κορδελλιερώων.

Τὰ ἡφαιστεια δὲν ἐνεργοῦσι πάντοτε, πλεῖστα τούτων ἀργοῦσιν ἐπὶ τινα χρόνον, μεθ' ὧν ἐπέρχεται ἡ ἐκρηξις, ἧς ἀδιαχώριστοι σύντροφοὶ εἰσι κρότοι ὑπόγειοι, ἀτμοὶ ἀποτελοῦντες μεγίστην στήλην καπνοῦ. Εἶτα ἀναπηδῶσιν ὕλαι καὶ σκωρίαί πυριφλεγεῖς, λάβα ἐξακολουθοῦσα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας νὰ διαρρέῃ ὡς χειμαρρῶς ὀρυκτικός. Προσέτι ὑπάρχουσι καὶ ὑποβρύχια ἡφαιστεια. Τὸ πρῶτον φαινόμενον παντὸς ἡφαιστείου εἶναι οἱ ἀδιάκοποι σεισμοὶ, μετὰ ταῦτα ἐπέρχεται ἡ ἀνύψωσις μέρους τινὸς τοῦ ἐδάφους, ἔνθα τὰ στρώματα ἀνορθοῦνται καὶ καταπίπτουσιν ἐκατέρωθεν τοσοῦτον, ὥστε ἀποτελοῦσιν ὕψωμα κωνικοῦ σχήματος, τούτου δὲ διαρρήγνουμένου σκάπτεται ἡ κορυφή, ὅθεν ἐκπέμπονται ἀκαταπαύστως ἀέρια, οὐσία πυρῶδης καὶ ὕλαι μεταλλικαὶ προσερχόμεναι ἐκ τῶν σπλάγγων τῆς γῆς, αἵτινες διαχεόμεναι εἰς τὰ πλάγια τοῦ ὄρους καταρρέουσιν ὡς χειμαρρῶι πυρῶς, καὶ ἀποτελοῦσι ψυχραίνόμεναι νέα στρώματα, ἅτινα αὐξάνουσι τὸ μέγεθος τοῦ ἡφαιστείου.

Ὁ λαὸς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς μὴ διαγνώσεως τῶν φυσικῶν αἰτίων, ἐκ τῶν ὁποίων ταῦτα παράγονται, ἀπεκάλεσεν αὐτὰ στόματα ἄδου, ἢ κατοικίαν θεοῦ τινος, ὡς τὸ ἐν τῇ Αἴτνῃ ἡφαιστειῶν, ἔνθα ἐφαντάζοντο ὅτι ὁ Ἥφαιστος χαλκεύει τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διὸς, ἀλλ' οἱ πεπαιδευμένοι ὠνόμασαν αὐτὰ εὐεργετήματα ἄριστα τῆς Φύσεως· διότι ἄνευ τοῦ ἐκπεμπομένου πυρῶς καὶ τῆς μεταλλικῆς ὕλης, ὅσα ἐκπέμπουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, οἱ Ὀκεανοὶ ἤθελον εἶσθαι ὄχετοὶ καταστρεπτικώτατοι, οἵτινες ἤθελον συμπαρασύρει μετ' ὀλί-

γους αἰῶνας πᾶσαν ἴσως τὴν γῆν καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς ὄντα, ἀλλ' ἡ θεία πρόνοια ὠκονόμησεν οὕτω τὰ ἐπὶ γῆς, ὥστε τὰ πυρίπνοα ταῦτα ὄρη νὰ παρέχωσι διέξοδον εἰς τὴν ἐνστασιν τῆς ἐσωτερικῆς θερμότητος, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀποφεύγῃ ἡ γῆ μεγαλειτέρας ἀνατροπᾶς καὶ καταστροφᾶς βαρυτάτας.

Τὰ μεγάλα ταῦτα καὶ τρομερὰ φαινόμενα παρακολουθοῦσι μεγάλαι συμφοραὶ, αἵτινες πολλὰς ψυχὰς προώρως εἰς τὸν ἄδην κατεβίβασαν, πολλοὺς δὲ τόπους πρὶν καρποφόρους καὶ θελκτικούς, παρέχοντας τοῖς θνητοῖς τὰ μέσα τοῦ διαίγειν τὸν βίον ἀνέτως κατερήμωσαν, πλὴν αἱ συμφοραὶ αὗται ἐκ θείας εὐδοκίας προμηνύονται διὰ σημείων τρομερῶν, καὶ τοσοῦτων, ὥστε παρέχουσιν εἰς τοὺς κατοικοῦντας τοὺς τόπους τούτους καιρὸν, ὅπως διὰ ταχείας φυγῆς σωθῶσι τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου.

Οὕτως ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς φοβερᾶς ἐκρήξεως τοῦ Βεζούβιου κατὰ τὸ ἔτος 1779 ἠκούοντο καθ' ἑκάστην ἡχοὶ ὑπόγειοι, τὰς δὲ νύκτας πυρὰ διεφώτιζον τὸν οὐρανόν. Εἶτα καπνὸς πυκνὸς ἐξῆλθε τοῦ ὄρους καὶ διηρέθη κατὰ διαφόρους διευθύνσεις. Ἐπὶ τέλους δὲ μετὰ τὰ τρίμηνα φοβερὰ σημεῖα τὸ ὄρος ἠνεώχθη καὶ ἐξέπεμψε φλόγας ἐχοῦσας ὕψος ἑκατακίχλιων ποδῶν.

ΔΗΜΩΔΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ
ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ.

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑΙ

ΥΠΟ

Α. Ι. ΠΑΠΗΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

(συνέχεια ἴδε φυλλάδιον Κ')

230.

Λεῖψ' ἀπ' τὴ κακιά ὥρα
νὰ ζήσης χίλια χρόνια.

231.

Λεῖψ' ὁ Μάρτης ἀπ' τὴ Σαρακοστή.

232.

Λόγια πολλὰ
καὶ πρᾶξ' καμμιά.

Μ.

233

Μαντρὶ χωρὶς βοσκό.

234.

Ἰμάτια γιού
μπακάς γιού.

235.

Μακρύναν οἱ ποδιές σου
καὶ σκεπάσαν ταῖς πομπαῖς σου.

236.

Μάνισ' ὁ λαγὸς ἔς τὸ βουνό.

237.

Μάννα μου, σὰ μ' ἀρμήνευε,
ἐβδομηῆντα δυὸ μῦγες καὶ μισὴ
ἔκατσαν ἔς τοῦ γαιδάρου τὸν
κῶλο.

Πρβλ. Βενιζ. σελ. 229. ἀριθ.
778.

238.

Μακρὺς, μακρὺς σὰν κάστανο.

239.

Μέλι ἔς τὸ στόμα καὶ φαρμάκι
ἔς τὴν καρδιά.

240.

Μὲ τὸν καιρὸν κι' ἀμπελουργὸς
ἐφύτρεψεν ἀμπέλι
κι' ἀγάλ' ἀγάλια γίνετο ἡ
ἀγγουρίδα μέλι.

Ἄτελής παρὰ Βενιζ. σελ. 1.
ἀρθ. 2,3.

241.

Μεγάλη φωνὴ
καμμιά προκοπή.

242.

Μαγειρεύω,
μὰ δὲ σὲ γυρεύω.

243.

Μὲ γιαγούρτι ν' ἀλειφθοῦμεν
μ' ἄσπρο πρόσωπο νὰ ἐγοῦμεν.

244.

Μὲ στανιὸ καὶ σὺ, Χριστὲ, βάλε
κόκκινα παπούτσα.

245.

Μ' ἕνα κῶλο κλάνουνε.

246.

Μετὰ τὴν ἀστραπὴν
ἔρχετ' ἡ βροντὴ.

247.

Μὲ τὸν βουφινὲ σπῆτι δὲ χαλᾶ.
248.

Μεγάλα σεράγια
μεγάλα τραβάγια.

249.

Μεγάλως τὸ γαϊδουράκι
μίκρανε τὸ σαμαράκι.

250.

Μέσ' ἔς τοὺς τρεῖς κι' ὁ Κουτσογιάννης.

251.

Μήτε ἄνθρωπος χωρὶς ψεγάδι
μήτε δένδρο χωρὶς ξεράδι.

252.

Μεσ' ἔς τὴ στήθα ἴπάτησες.
253.

Μ' ἕνα σμπάρο διὸ τρυγόνια.
254.

Μεγάλο καράβι, μεγάλη φορτοῦνα.

Πρβλ. Βενιζ. σελ. 154. ἀριθ.
57.

255.

Μήνας ποῦ δὲ μὲ θρέφει
δὲν ἀρωτῶ πότε μπαίνει.

256.

Μὴ βάζεις δρεπάνι ἔς τὸ ξένο
χωράφι.

257.

Μιὰ τοῦ κλέφτη δυὸ τοῦ κλέφτη
τρεῖς καὶ τὴ κακὴ του
μέρα.

Πρβλ. Βενιζ. σελ. 165 ἀριθ.
229.

Ἀραβαν. σελ. 75. ἀριθ. 75.
258.

Μιὰ ψωριάριχη καμήλα σηκῶνει
φόρτωμα πολλῶν γαιδάρων.
259.

Μικρὰ σχισμάδα βουλιάζει τὸ
καράβι.

Πρβλ. Βενιζ. σελ. 166. ἀριθ.
255.

260

Μποῦρ τατασὸ
μποῦρ κ' ἐγώ.

261.
Μπρὸς τὰ κάλη τ' εἶν' ὁ πόνος;
N.
262.
Νὰ δουλεύουν οἱ γαδάροι, νὰ
τρῶν οἱ ἀκαμάτες.
263.
Νὰ δουλεύουν οἱ καματεροί, νὰ
τρῶν οἱ ἀκαμάτες.*
264.
Νὰ κάνανε καὶ τὰ μαμμούνια
μέλι
θὰ τρωγα κ' ἐγὼ καυμένη.
Πρὸλ. Βενιζ. σελ. 169. ἀριθ. 7.
265.
Νὰ σὲ κάψω, Γιάννη μου, καὶ
νὰ σ' ἀλείψω μέλι.
266.
Νὰ μὴ σὲ μέλλη καὶ κάθε σάβ-
το γιὰ τὸ κουλουρι σου.
Πρὸλ. Νεοελλ. Ἀναλ. Τεῦχ. Γ'.
σελ. 151. ἀριθ. 180.
267.
Νὰ φάγω τῆς πῆττας τὰ κόκ-
καλα καὶ τοῦ ψαριοῦ τὴ μέση.
Ξ.
268.
Ξερά σκατὰ 'ς τὸ τοῖχο δὲν κο-
λοῦνε.
269.
Ξένο ψωμί ξέγδαμμα.
Πρὸλ. Βενιζ. σελ. 174 ἀριθ. 7.
270.
Ξεβράκοτος βρακί βραλε
πόρτα, πόρτα τὸ 'διχνο.
271.
Ξεβράκοτος βρακί βραλε
ἔσκυφτα καὶ τὸ βλεπε.
O.
272.
'Ο ἀκριβὸς κάμει ἀκριδα.
273.
'Οπου κλέφτης καὶ φαγᾶς
πά' καὶ γίνεται παππᾶς.
274.
'Οποιοι καεῖ 'ς τὴν ἀλευριά
φυσᾶ καὶ τὸ γιαγοῦρτι. H
275.
'Οποιοι καεῖ 'ς τὸ κουρκοῦτι
φυσᾶ καὶ τὸ γιαγοῦρτι.

276.
'Οποιοι κοιμᾶτ' ἐλπίζοντας
αὐτὸς ἔυπνάει χέζοντας.
Πρὸλ. Ἀραβαντ. σελ. 138. ἀριθ.
1787.
277.
'Οπ' ἀγοράζει ἀκριβὰ καὶ λέγ'
ἀγύρασε φθινὰ τὸ πουγγί του
τὸ γνωρίζει.
278.
'Οποιοι τὴ νύκτα πορπατεῖ
λάσπες καὶ σκατὰ πατεῖ.
279.
'Οπου παγ' ὁ λέλεκας καὶ τὸν
κῶλό του μαζῆ.
280.
'Οπου πιθᾶ ἢ κατσίκια πιθᾶ
καὶ τὸ κατσίκακι.
281.
'Οπ' ἀκαμάτρα καὶ κωλή
ἔχει τὴν τύχη τὴ καλή.
282.
'Οποῦ φαγε τὸ φάσαρο
φαγε καὶ τὸ δάβλαρο.
283.
'Οποῦ ἔχασε τὸ κόρφο του ψά-
χνει.
Πρὸλ. Βενιζ. σελ. 225. ἀριθ.
717.
284.
'Οποῦ πηγαίνει μαλὶ γυρεύον-
τας, γυρίζει κουρεμμένος.
285.
'Οποιοι ἀνακατώνεται μὲ τὰ
σκατὰ τὸντσιμποῦν οἱ ἔρνητες.
286.
'Ο καλὸς καπετάνιος 'ς τὴ φουρ-
τοῦνα γνωρίζεται.
287.
'Οποιοι ρίξει πέτρα 'ς τὰ σκατὰ
θὰ πιτσιλισθῆ.
288.
'Οποῦ δὲ φθάν' ὁ νοῦς του
φθάνουν τὰ ποδάρια του.
289.
'Οταν πιάνης πέτρα
τὰ ὑστερινά σου μέτρα.
Πρὸλ. Βενιζ. σελ. 228. ἀριθ.
187. καὶ σελ. 238. ἀριθ. 836.
Νεοελλ. Ἀναλ. σελ. 131. ἀριθ. 3.

290.
'Ο,τι κάμεις
'κείνο θαῦρος
291.
'Οποιοι μικροπαντρεύεται
γλιγωρα πεσμανεύει.
292.
'Ομίλα γάδαρο ν' ἀκούς πορδαῖς.
293.
'Οπου κι' ἂν κυλισθῆ ἢ γου-
νακιά
πέτρα πάντα γουνακιά θὰ
μπῆ.
295.
'Οποιοι γυρεύει βρίσκει.
296.
'Ο ἀγᾶς μας ἔχει καὶ ἄλλον
ἀγᾶ.
297.
'Οποῦ κεντᾶ τὸ γάδαρο ἀκούει
ταῖς πορδαῖς του.
298.
'Ολ' οἱ σκύλοι μιὰ γενειά.
300.
'Οποιοι διαλέγει τ' ἀποδιαλού-
δια πέρνει.
Πρὸλ. Βενιζ. σελ. 209.
301.
'Οποιοι λυπάται τὸ ραβδί του
'κείνος χάνει τὸ παιδί του.
202.
'Οσπῆτι ποῦ κτίζεται μὲ σκατὰ
μὲ κάτουρο θὰ γκρεμισθῆ.
303.
'Οποιοι θέλει νὰ κάμη καλὸ
νὰ 'χη καὶ τὸ κακὸ χαζῆρι.
304.
'Οποιοι δὲν κλαίει δὲν χύνει
δάκρυα.
305.
'Οπου τάβλα καὶ χαρὰ δέξου
καὶ τὸ μασκαρᾶ.
Πρὸλ. Βενιζ. σελ. 224. ἀριθ.
702.
306.
'Ο,τι ξέρ' ἓνας λωλὸς νοικοί-
ρης δὲν τὸ ξέρουν χίλιοι γνω-
στικοί.
307.
'Οποιοι ἔχ μεγάλη μῦτι

- ἔχει καὶ μεγάλη φύσι.
308.
'Ο καιρὸς πωλεῖ τὰ ξύλα
κ' ἢ φουρτοῦνα τ' ἀγοράζει
Πρὸλ. Βενιζ. σελ. 187. ἀριθ. 153.
309.
'Οποιοι λέγει τὴν ἀλήθειαν τρυ-
ποῦν τὸ φέσι του.
310.
'Ο γλυκὸς σου λόγος μ' ἠΰ-
φρανε καὶ τὸ ψωμί σου φάτο.
Πρὸλ. Ἀραβαντ. σελ. 85.
ἀριθ. 876.
311.
'Οποιοι φυλάει τὸν οὐντᾶ,
'κείνος χάνει τὸν τουρβᾶ.
312.
'Ο Θεὸς κι' ὁ γείτονας δὲ λα-
θεύουν ποτέ.
'Ατελὴς παρ' Ἀραβαντ. σελ. 82.
ἀριθ. 836.
Βενιζ. σελ. 182 ἀριθ. 94.
313.
'Οποιοι ἐλπίζει στὸν Θεὸν ποτὲ
δὲν χάνει.
314.
'Οπως ἢ βαφή
ἔτσι κ' ἢ πληρωμῆ.
315.
'Οποιοι κάθεται καλὰ καὶ ποτὲ
καλὰ γυρεύει
ὁ δαίμονας στὸν κῶλο του
κουκιά τοῦ μαγειρεύει.
Πρὸλ. Ἀραβαντ. σελ. 91.
ἀριθ. 947.
316.
'Οτι κερδίξ' ἢ κουρεμμένη
'ς τὸ πασάλειμα τὸ δίνει.
Πρὸλ. Βενιζ. σελ. 238.
ἀριθ. 900.
317.
'Ο,τι ἔχει ἢ καρδιά τὸ ξερνᾶ
τὸ στόμα.
318.
'Οποιοι μανίζει 'ς τὸ φαγεῖ ἢ
κοιλιά του τὸ βρίσκει.
319.
'Ολα τ' ἄστρα δὲν εἶν' ἴσια.
320.
'Ο Θεὸς π' ἀγαπᾶ τὸ κλέφτη

ἀγαπᾷ καὶ τὸ νοικοκύρι.

321.

ἽΟποιος βόσκειται μὲ ταῖς ἐλπίδαῖς πεθαίνει τῆς πείνας.

322.

ἽΟλα τοῦ γάμου δύσκολα κ' ἢ νύφ' ἀγγαστρομένη.

323.

ἽΟπ' ἔχει σιέται κ' ὅπου δὲν ἔχει ζιέται.

224.

ἽΟποιος λυπᾶται τὸ καρφὶ χάνει καὶ τὸ πέταλλο, κ' ὅποιος λυπᾶται τὸ πέταλλο χάνει καὶ τὸ σαμάρι, κ' ὅποιος λυπᾶται τὸ σαμάρι χάνει τ' ἄλογο.

325.

ἽΟποιος πονεῖ πάει ἔς τὸ γιατρό.

326.

ἽΟ ποντικὸς στὴν τρύπα του μεγάλος νοικοκύρης.

Πρὸβλ. Ἀραβαντ. σελ. 131.

ἀριθ. 1896.

Βενιζ. σελ. 220. ἀριθ. 644.

327.

ἽΟποῦ πῆρε τὸ νοῦ σου θὰ πάρη κ' ἐσένα.

328.

ἽΟσὼ που θερίζομε Βασίλη καὶ

Βασίλη

καὶ σὰν ἀποθερίσωμε ποιὸς σὲ

βρὲ κασσίδη.

329.

ἽΟταν ἔτρωγες τὸ ψάρι

μὲ χαρὰ καὶ μὲ καμάρι

κ' ὅταν τᾶβαζες στὴ κοῦπα

δὲν τὰ θυμοῦσνα τοῦτα;

Παρά Κυπραίους ἄλλως

ἴδε Βενιζ. σελ. 233. ἀριθ. 821.

330.

ἽΟ,τι ὑποφέρει τὸ κορμὶ

τὸ φταίει τὸ κεφάλι.

331.

ἽΟταν μὲ μεταῖδη ἄς μὲ γράψ'

ἽΑλαμπουρνέζον.

332.

ἽΟ παππᾶς παππᾶν δὲν θέλει

κ' ἢ μαμμὴ μαμμὴν δὲν θέλει.

333.

ἽΟ κακὸς χέστης τὴν ἡμέρα του τρώγει.

Πρὸβλ. Βεν. σελ. 187. ἀριθ. 138.

334.

ἽΟ καθεὶς τὴ πορδὴ του γιὰ μωροδιὰ τὴν ἔχει.

Πρὸβλ. Βενιζ. σελ. 186.

ἀριθ. 143.

335.

ἽΟλη ἡμέρα πέντε πέντε καὶ τὸ βράδυ δέκα δέκα.

Πρὸβλ. Βενιζ. σελ. 194. ἀριθ. 237.

336.

ἽΟ,τι δίδει τὸ δεξί σου τὸ ζερβὶ σ' ἄς μὴ τὸ ξέρη.

337.

ἽΟ φρόνιμος γίνεται τοῦ τρελοῦ σαμάρι.

338.

ἽΟ θεὸς ὅσῳ κ' ἂν γηράση γιὰ πολλοὺς ἄγιους κάνει.

339.

ἽΟταν ἔχης τὸ πιλάφι

δὲν ἔχεις τὸ κουτάλι

κ' ὅταν ἔχης τὸ κουτάλι

δὲν ἔχεις τὸ πιλάφι.

340.

ἽΟποιος πίνει βερρεσὲ δυὸ φοραῖς μεθᾷ.

341.

ἽΟ καθεὶς τὴ μύξα του γιὰ βούτυρο τὴν ἔχει.

342.

ἽΟποιος πολλὰ ψηλώνεται γρήγορα πέφτει κάτω.

Πρὸβλ. Βερρετ. σελ. 47. ἀριθ. 29.

343.

ἽΟποιος γεννηθῆ ὅσῳ σκοτεινά, τὰ σκοτεινά γυρεύει.

Πρὸβλ. Νεοσελ. Ἀναλ. σελ. 159. ἀριθ. 262.

344.

ἽΟποιος κατουριέτ' ἐπάνω του δὲ ἔμπορεῖ νὰ στεγνώσ' τὰ ροῦχα του.

(ἔπεται συνέχεια).

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΕΙΣ ΠΤΗΝΟΝ ΕΠΙ ΛΕΜΟΝΕΑΣ.

« Ben sai, canzon, che quant' io parlo è nulla
Al celato amoroso mio pensiero
Che di e notte nella mente porto ».

(Πετράρχης).

ἽΕν μέσῳ τόσων ρεμβασμῶν, ἀπελπισίας τόσης,
ἐν μέσῳ σκέψεων οἰκτρῶν νοσοῦσης φαντασίας,
ἐσπευσας αἴφνης, ὦ πτηνόν, τὰς πτέρυγας ν' ἀπλώσης,
καὶ πτερυγίζον ἐλαφρῶς μετ' ἀφελοῦς δειλίας,

νὰ μοὶ ταραξῆς τὴν σειρὰν τῶν διαλογισμῶν μου
καθήμενον ἐπὶ μικροῦ τῆς λεμονέας κλάδου!
... ὦ! εἶσαι ἄγγελος σωτήρ!.. ἀπέτρεψας πτηνόν μου
τὸ πνευμά μου ριπτόμενον εἰς τοὺς βυθοὺς τοῦ Ἰδου!

Φεῦ! ἐσκεπτόμην, ὦ πτηνόν, περὶ αὐτοχειρίας,
καὶ ὅτε σ' εἶδον ἀντικρυ, ἐπὶ τῆς λεμονέας
τὴν πράξιν ἐγκατέλειψα ἀμέσως τῆς δουλείας,
καὶ ἐπιδίδομαι, ἰδοῦ, εἰς σκέψεις ἄλλας, νέας.

ἽΕνῶ τὸ πρὶν ἐστέναζα ἐκ βάθους τῆς καρδίας
καὶ ἐξάλλος προσέβλεπον τὰ χεῖλη τῆς ἀθύσου,
ἐνῶ τὸ πᾶν ἠτένιζα μετὰ ἀπελπισίας,
φωνή τις πάντῃ ἀγνωστος μοὶ ἔλεγε: « Κοιμήσου »

ἽΕπῆλθες αἴφνης, ὦ πτηνόν, πλησίον τῆς θυρίδος,
ἽΑλλὰ τί ἤλθες; τί ζητεῖς ἐνθα οἰκεῖ ἡ λύπη;
Μὴ ἔβριψες πνοὴ βορῆ, τυφῶνος, καταγίδος;
ἀλλ' εἶν' εὐδία, κὶ ἀλλαχοῦ εἰσὶν εὐώδεις κῆποι!

Ἵὦ! διατί ἐξέλεξας ἀντὶ φωτὸς σκοτίαν,
καὶ διατί ταχύπτερον δὲν σπεύδεις ἀλλαχόσε
νὰ εὖρης ἄφροντι χαρὰν πολλὴν καὶ εὐθυμίαν;
δὲν εἶν' κοιλάδες ἀλλαχοῦ πολλὰι διαγελῶσαι;

ἽΑλλὰ σὲ βλέπω σιωπῶν, ἀντὶ νὰ ἦσαι λάλον!
Τὸ ἐννοῶ... τὰ δάκρυα δὲν προκαλοῦν τὸ ἔσσμα!
Ἵὦ! φέρε τὸ κελάδημα, πτηνόν, εἰς τόπον ἄλλον,
διότ' ὑπάρχει μεταξὺ ἡμῶν φρικῶδες χάσμα.

Σὺ εἶσαι ἄφροντι, πτηνόν, δὲν ἐννοεῖς τὸν πόνον,
καὶ ἂν ἠσθάνθης ἔρωτα, παλμούς εἰς τὴν καρδίαν,
Ἵὦ! σὺ τὴν ἐρωμένην σου ἐλεύθερον καὶ μόνον
ἠσπάσθης μὲ τὸ ράμφος σου θερμῶς εἰς ἐρημίαν.

Ἵὦ! σὺ ἐκάθησες μ' αὐτὴν πολλάκις ἐπὶ κλάδων,

κ' ἐκελάδει τρυφερά κ' εὐαίσθητος ἐκείνη,
 ἐνῶ σὺ τὴν ἠτένιζες καὶ τῇ ἀπῆντας ἔδον...
 πλησίον σας δὲ ἔθαλεν ἡ εὐοσμος μυρσίνη!

Πτηνὸν ἀθῶον! ἔτρεξες πολλάκις εἰς τὰ δάση
 μ' αὐτὴν, ὅποτε καταιγίς ἐμκίετο μεγάλη,
 κ' ἐζήτησες ἐν ἄσυλον μαζί νά σας σκεπάσῃ,
 ὁ ὕπνος δ' ἐκεῖ σ' ἔτερπε, κ' ἐκείνης ἡ ἀγάλη...

Καὶ μετ' αὐτῆς συνέπιες τὸ νᾶμα βυακίου,
 καὶ μὲ αὐτὴν εἶχες κοινὴν τροφήν καὶ εὐθυμίαν,
 κ' ἐκελαδήσατε μαζί τὸ ἄσμα τ' Ἀπριλίου,
 καὶ δὲν γνωρίζεις ἄλλο τι εἰμὴ τὴν εὐτυχίαν.

Κ' ἐγὼ ὁ τάλας ἐν σιγῇ μαραίνομαι καὶ φθίνω!
 κ' ἐνῶ ἠγάπησα θερμῶς, ψευδῶς ἀντηγαπήθην!
 Δηλητηρίου κύλικας ἀείποτε θά πίνω, . .
 Τὸ παρελθὸν ἀδυνατῶ νά βίψω εἰς τὴν λήθην.

᾽Ω! διατί ἡ ἄπιστος ὑπέθαλψεν ἀφρόνως
 τὸ πάθος μου; τὸ φύλλον τῆς μὴ τὸ ἠγνῶει ἴσως;
 ἠγνῶει ὅτι ἐξαρκεῖ ὀλίγος μῶλις χρόνος
 τῆς γυναικὸς τὸν ἔρωτα νά μετατρέψ' εἰς μίσος;

Καὶ τώρα πλέον ἀγαπῶ, καθὼς ὁ Πυγμαλίων,
 ἄγαλμα κρύον καὶ ψυχρὸν, στερούμενος καρδίας,
 εὐαίσθητον καὶ εἰς κρυνοὺς διατελοῦν δακρύων,
 μετ' ἀπαθείας μισητῆς καὶ ὄντως γυναικείας!

Καὶ σὺ πτηνὸν ἐκάθησες εἰς δῶμα δυστυχίας;
 ᾽Ω! φύγε, τρυφερὸν πτηνὸν, καὶ ἄφες ἐμὲ μόνον
 Παλαίοντα μὲ κύματα ἀγρίας τρικυμίας,
 μὲ μόνα μου τὰ δάκρυα, τοὺς στεναγμοὺς, τὸν πόνον.

Κἂν νά ἠδύνασο, πτηνὸν, νά μὲ παρηγορήσῃς
 μ' ἐν λυπηρὸν κελάδημα πρὶν ἢ ἐντεῦθεν φύγῃς...
 εἰς τὴν πληγὴν μου βάλσαμον μὲ τ' ἄσμα σου θά χύσῃς...
 ἀλλά... τί βλέπω; τετρυγὸς τὰς πτέρυγας ανοίγεις.

Θέλεις νά φύγῃς! . . . σ' ἐνοῶ! ζητεῖς τὴν ἐρωμένην...
 ἀλλ' ὅμως μείν' ἐπὶ στιγμὴν, ἐπὶ ὀλίγον μείνε...
 μὴ ἐγκατάλειψον, πτηνὸν, καρδίαν καιομένην...
 ᾽Ω! φεύγεις! δὲν σε συγκινοῦν ἀνθρώπινοι ὀδύνας;

Ἐφυγε χεῖρον! ἀλλαχοῦ τὴν πτῆσιν τώρα φέρει.
 Οἱ εὐτυχεῖς δὲν ἐννοοῦν τῶν δυστυχῶν τοὺς λόγους!
 Οὐδεὶς τοὺς ἀκροάζεται! οὐδεὶς τοὺς ὑποφέρει!
 Τοὺς δέχοντ' ὅλοι μὲ σιγὴν, καὶ κἄποτε μὲ ψόγους!
 Ἀθήνησι. (1873)